ՈՒԹԵՐՈՐԴ ՏԱՐԻ | ԹԻՒ 2,431 | Կ. ՊՈԼԻՍ 1904 ՍԵՊՏԵՄԲԵՐ 9 — 22 | 12 ՐԷՃԷՊ, 1322 — 9 ԷՅԼՈՒԼ 1320 | ՀԻՆԳՇԱԲԹԻ

بوزانتيون
ارمنيجه يومى و سياسى غزته، صاحب امتياز و مدير مسئولى
بوزانت كچيان
مطبعه و اداره خانه سى باب عالى جاده سنده ٢٣-٢٥ نومرو
دائرهٔ مخصوصه ده در

Բիւզանդիոն

ԱԶԳԱՅԻՆ ԵՒ ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ — ՀԱՅԱԹԵՐԹ ԱՄԵՆՕՐԵԱՅ — ԳՐԱԿԱՆ ԵՒ ԳԻՏԱԿԱՆ

ՏԷՐ ԵՒ ՏՆՕՐԷՆ
ԲԻՒԶԱՆԴ ՔԷՉԵԱՆ

PUZANTION
Journal Arménien Quotidien, Politique, Financier et Littéraire
Directeur-Propriétaire
PUZANT KÉTCHIAN
Bab-Ali Djaddéssi, № 23-25
CONSTANTINOPLE

ԲԱՐՈՅԱԿԱՆ ԽՆԴԻՐՆԵՐ

ԸՆՏԱՆԵԿԱՆ ԿԵԱՆՔ ԵՒ ԺՈՒԺԿԱԼՈՒԹԻՒՆ

Բ.

Ապա Տոլստոյ ընդունում է որ մարդիկ յառաջադիմութեան հետ հետզհետէ բարոյական սանձարձակութիւնից դիմում են աւելի և աւելի ողջախոհութեան, որ մի միայն քրիստոնէական բարոյականութեան հետ է հաշտւում մեր խիղճն և միշտ դատապարտում է անբարոյականութիւնն ու քաջալերում ու գնահատում ողջախոհութիւնը. որ այդ պահանջներն Աւետարանի վարդապետութեան անխուսափելի եզրակացութիւններ են. վարդապետութեան, որը մենք դաւանում ենք, կամ գոնէ անգիտակցաբար ընդունում մեր բարոյական հասկացողութեան հիմունք։ Համեմատելով քրիստոնէական վարդապետութիւնը ուրիշ կրօնների հետ և ցոյց տալով առաջնի գերազանցութիւնը, նա ասում է հետեւեալը.—

«Քրիստոնէական առանձնայատկութիւնները չը հասկացող մարդիկ, սովոր լինելով արտաքին ուսմունքների և կամենալով արդար զգալ իրենց՝ ինչպէս այդ զգում է մովսիսական փարիսեցին, քրիստոնէական ոգուն հակառակ՝ նրա տառերից սահմանել, չինել են վարդապետութեան արտաքին կանոններ և այդ վարդապետութեամբ [illegible]։

«Որովհետեւ ճշմարիտ քրիստոնէական վարդապետութեան մէջ ոչ մի հիմք չկայ [illegible], ուստի առաջ է եկել այն, որ մեր աշխարհիկ մարդիկ մի ափից հեռացել են և միւսին չեն մօտեցել. այսինքն չեն հաւատում ամուսնութեան վերաբերութեամբ եղած որոշումներին և միեւնոյն ժամանակ իրենց առաջ չը տեսնելով Քրիստոսի իտէալը՝ կատարեալ ողջախոհութեան ձգտելու, ամուսնութեան վերաբերութեամբ մնում են առանց ոև է ձեռնարկի։

«Աւետարանի մէջ չէ՞ որ պարզ և առանց ոև է մեկնութեան տեղ թողնելու՝ ասուած է նախ,—որ ամուսնացածը չը բաժանուի կնոջից մի ուրիշին առնելու համար, այլ պէտք է ապրի, որի հետ որ միացել է. (Մատթէոս գլ. Ե. 31, 32, ԺԹ, 8.) երկրորդ որ մարդուս համար՝ լինի նա ամուրի թէ ամուսնացած, մեղք է նայել կանանց՝ որպէս տարփանքի առարկաների. (Մատթէոս գլ. Ե, 28 և 29.) և երրորդ, որ ամուսնացածին լաւ կ'լինէր, եթէ բոլորովին չամուսնանար, այսինքն լինէր բոլորովին ողջախոհ. (Մատթէոս ԺԹ. 10—12)։

«Շատ շատերի համար այս մտքերը տարօրինակ և հակասական են, բայց ոչ թէ իրար, այլ մեր ամբողջ կեանքին. և ակամայից հարց է ծագում. ո՞վ է արդար. այդ մտքերը, թէ միլիոնաւոր մարդկանց և իմ կեանքը։ Ես նոյնը զգացի և ամենամեծ ուժով, երբ հասնում էի այն համոզմունքների, որ այժմս արտայայտում եմ։ Ես երբեք չէի սպասում որ մտքերիս ընթացքն ինձ այդ տեղ կ'հասցնի։ Ես սարսափում էի եզրակացութիւններից, չէի ուզում հաւատ ընծայել նրանց, բայց չհաւատալու հնար չկար։»

Այնուհետեւ Տոլստոյ առաջ է բերում մարդկանց սովորական բանաձեւը, որ իտէալը անհասանելի է նրանց համար, որ այդ բանի մասին կարելի է միայն երազել, որ նա կեանքի համար անգործնական է, որ մարդիկ պահանջում են ոչ թէ իտէալ, այլ կանոն՝ ձեռնարկ, որը նրանց ուժերին համապատասխան լինէր և մեր հասարակութեան բարոյական ոյժերի միջակ մակերեւոյթին համեմատ, որ նրանք պահանջում են եկեղեցական ազնիւ ամուսնութիւն, որի ժամանակ ամուսնացողներից մինը, ինչպէս մեզ մօտ տղամարդը, արդէն կենակցել է բազմաթիւ կանանց հետ. կամ ամուսնութիւն՝ ապահարզանի հնարաւորութեամբ, կամ քաղաքացիական ամուսնութիւն... այսպիսով ինչու չհասնել անառականոցների։

—Ասում են, սա փողոցային շնութիւնից լաւ է.

«Հէնց դրանումն է դժբախտութիւնը, որ մեր թուլութեան համաձայն թոյլատրելով մեզ իտէալի ստորնացումը, չի կարելի գտնել այն սահմանը, որտեղ պէտք է կանգ առնել։»

Այնուհետեւ յարգելի փիլիսոփան գալազանց ընդունելով քրիստոնէական իտէալը կատարելութեան համար ընդհանրապէս և ողջախոհութեան վերաբերութեամբ մասնաւորապէս, որոշում է, թէ ի՛նչ պէտք է անի մարդն իր ամենափոքրիկ հասակից մինչեւ ամուսնութիւնը, ամուսնութեան ընթացքում— մինչեւ մահը և կրկնում է այն ինչ որ Մաշտոցի ամուսնական խրատն է։

«Եթէ մենք ասում ենք որ պէտք է ունենալ աւելի իրագործելի կանոններ քան քրիստոնէական իտէալը, ապա թէ ոչ մենք այդ իտէալին չհասած կ'ընկնենք անառակութեան մէջ. դորանով մենք այն չենք ասում որ մեզ համար չատ բարձր է Քրիստոսի իտէալը, այլ միայն ցոյց ենք տալիս այն, որ մենք նրան չենք հաւատում և չենք ուզում մեր վարմունքները նրանով բնորոշել։ Երբ ասում ենք, թէ միանգամ ընկնելով, մենք կ'գլորուենք անառակութեան մէջ, չէ՞ որ մենք դրանով իսկապէս այն ենք ասում որ անկումն անհաւասարի հետ մեղք չէ, այլ զուարճութիւն, ողորմութեան արդիւնք, որը չը պէտք է ամուսնութիւն կոչուած քայլով ուղղել։ Եթէ մենք հասկնայինք որ անկումն մեղք է և այդ կարելի է և պէտք է անքակտելի ամուսնութեամբ քաւել՝ միացնելով այն գործունէութիւնը, որը հետեւում է ամուսնութիւնից ծնուած զաւակների դաստիարակութեան, այդ դէպքում անկումն երբեք անառակութեան մէջ ընկնելու պատճառ չէր դառնայ։

«Ընդունեցէք իբրև իտէալ միայն ողջախոհութիւնը, ընդունեցէք որ իւրաքանչիւր անկումն ո՛վ և ում հետ էլ լինի, միակ և անխզելի ամուսնութիւն է ամբողջ կեանքի համար, և պարզ կ'լինի, որ Քրիստոսի տուած ուղեցոյցը (ձեռնարկը) ոչ թէ բաւական է, այլ և միակ հնարաւորը։

«Իտէալի քրիստոնէական վարդապետութիւնը՝ այն միակ վարդապետութիւնն է, որը կարող է ղեկավար լինել մարդկութեան։ Չի կարելի, չը պէտք է փոխել Քրիստոսի իտէալն արտաքին կանոններով, այլ ամուր պէտք է բռնել այն իտէալը մեր առաջ իր ամբողջ մաքրութեամբ և որ գլխաւորն է՝ —հաւատալ նրան։

«Ափի մօտ լողացողին կարելի է ասել. —այս բարձրութեան, հրուանդանի, կամ այս ինչ աշտարակի ուղղութիւնը բռնիր, և այլն։

«Բայց գալիս է ժամանակ, երբ լողորդներն հեռացել են ափից և նրանց իբրև ուղեցոյց կարող են ծառայել մի միայն անհասանելի լուսատուներն ու կողմնացոյցը, որոնք ուղղութիւն են ցոյց տալիս։ Թէ մէկը և թէ միւսը մեզ է տուած»։

Այս էլ Տոլստոյի կարծիքն է ամուսնութեան մասին։

Զարմանալին այս է որ թէ՛ Զօլան և թէ Տոլստոյ ամուսնալուծութիւն ասած բանը չեն ընդունում։ Զօլան իւր «Պտղաբերութիւն»ի մէջ այդպիսի միտքն անգամ չի արծարծել և ինչպէս վերը յիշեցինք, ընտանեկան կեանքի ներկայ բացասական երեւոյթներն առաջն առնելու ամենաուժեղ միջոցն է համարում հաւասարութիւնը։ Իսկ Տոլստոյ գալիս է յայտարարելու ի լուր աշխարհի որ ինքը գտել է Քրիստոսի տուած իտէալը, ըմբռնել այն, ինչ որ ո՛չ ոք չի կարողացել և որ եկեղեցական ամուսնութիւնն է, որ նսեմացնում է կամ հակառակ է գնում այդ իտէալին. որ Քրիստոս ամուսնութեան խորհուրդը չի հաստատել։ Յարգելի մեծ փիլիսոփայի և բարոյախօսի սխալը կայանում է նրանում որ նա չը գիտէ, կամ գիտնալ չի ուզում, որ եկեղեցական ամուսնութիւնը սկիզբն է Քրիստոսի իտէալին հասնելու շաւղի, որ այդ տեղից է սկսւում առաջին աստիճանը։

Ոչ ոք չի կարող վիճել և ասել որ Քրիստոս ամուսնութեան օրէնքը չի հաստատել, որ նա չի գծել ողջախոհութեան իտէալն և ընտանիքի անդամների փոխադարձ պարտաւորութիւնների սահմանը։ Իսկ եթէ այդ արել է, ուրեմն և հաստատել է ամուսնութեան խորհուրդը և եկեղեցական ամուսնութիւնն երբեք ուրիշ բան չէ, քան քրիստոսադիր օրէնքի բարձրագոյն յայտարարութիւնը ամուսնացողներին և նրանց շրջապատողներին, և հաւաստումն մարդուն տրուած օրհնութեան կրկնութիւնը։ Վերև յառաջ բերուած ամուսնական խրատից պարզ երեւում է թէ ո՛րպիսի ճշտութեամբ է ըմբռնել և գործադրել Քրիստոսի տուած օրէնքն հաւատացեալների մէջ և ո՛րպիսի հսկող և պահապան է եղել Եկեղեցին ընտանեկան սրբութեան։ Իսկ որ Քրիստոսն ինքը չի գրել և կազմել Մաշտոցն ու չարայարել աղօթքներն ու շարականները, դրանում կասկած չկայ և այդ յայտնի է իւրաքանչիւր քրիստոնէի։ Հապա ուրեմն ո՞րտեղ է չարեաց արմատը, ինչո՞ւ է ընկնում ընտանեկան բարոյականութիւնն և հետզհետէ աճում ամուսնալուծութիւն խնդրողների թիւը։

Դորա պատճառները չատ չատ են, բայց նրանցից մեծ մասը կարելի է հէնց այժմեանից ոչնչացնել։

Առաջին տեղը բռնում է դաստիարակութիւնն եւ ուսումը, որը պէտք է փոխել հիմնովին՝ պատրաստելով մարդկանց ո՛չ թէ ետի և կրքի, ոչ թէ չուայտութեան և զեղխութեան համար, այլ Քրիստոսի տուած իտէալին ծառայելու, այլոց ծառայելու և կատարեալ լինելու համար։

Երկրորդ. պէտք է խստիւ արգիլել որոշեալ հասակից յետոյ ամուրի մնալը, և հարկ (տուրք) առնել այդպիսիներից, բազմանդամ ընտանիք և զաւակներ ունեցող չքաւորների օգտին։

Նոյնպիսի [illegible] (!) [illegible] տալ և յանցաւոր այր մարդկանց, ինչպիսիք որ այժմս տրւում են թչուառ կանանց։

Մտցնել Տոլստոյի յիշած պատիժը ամուսնական ուխտը դրժողների համար։ Քաղաքացիական օրէնսդրութիւնն համապատասխան դարձնել Քրիստոսի գծած օրէնքի պահանջներին։

Արգիլել այրի մնալն որոշ ժամանակամիջոցից յետոյ բոլոր դասակարգերին։ Պսակի եկեղեցական խորհուրդը կատարելիս հասկացնել Աւետարանի որոշած պարտաւորութիւնները պսակուողներին և շրջապատողներին և հասարակական կազմով հսկել նրա անթերի իրագործման։ Պատանեկական հասակից հասկացնել Քրիստոսի տուած իտէալի վեհութիւնն ու մեծութիւնն և ըմբռնել տալ պսակի խորհրդի այդ ամենաէական մասը։

Այս անելուց յետոյ՝ մենք հաւատացած ենք որ բացի յիշածս երկու դէպքերից՝ անյայտ բացակայելուց, ցկեանս տաժանակիր աշխատութեան դատավճռից, ուրիշ դէպքեր չենք ունենալ ամուսնութիւնը լուծելու. մի բան, որ ըստ Աւետարանի մեր իրաւունքից միանգամայն վեր է։

Կարծում ենք որ այս ճանապարհով միայն մենք կ'վերադառնանք առողջ և ուժեղ ընտանիքի, անձնուէր ծնողական յարկի, մի ժողովրդի անմահութեան ամենաուժեղ հիմունքի և առաջնակարգ պայմանի։ Հակառակ դէպքում, մենք ամուսնաթողներից կ'ունենանք ամենօրեայ [illegible], աւաղի վերայ հիմնած ընտանեկան կեանքն ու ձեւական—անուանական ծնողներ, որոնք անընդունակ կը լինեն Քրիստոսի իտէալն ըմբռնելու, և զուրկ՝ նրան ձգտելու, նրանով առաջնորդուելու կարողութիւնից, որի հետեւանքը մի միայն գերեզման է, ամբողջ ցեղի գերեզման և ուրիշ ոչինչ։

Ե. Մ. Վ. ՄՈՒՐԱՏԵԱՆ
Վ. Ս. Ր. Զ.

Պարզ Խօսքեր

ԴԱՍՏԻԱՐԱԿԻՆ ՎԱՐՁՔԸ

Վանայ Երամեան կրթարանին տարեկան հանդէսին նկարագրութեան ընթերցումը կարելի չէր որ չյուզէր սրտի տէր ամէն մարդ։ Քսանեւհինգ տարի վարժարան մը կառավարել անթերի կերպով, երախտաւորուածներու խումբ մը ունենալ, աշխատիլ, օգնել գիշեր ցերեկ, և անբախտ ծերութեան մը օրերուն, տարեկան տասնըհինգ ոսկիի վարձք մը հոգիս ունենալ։ Որքան ալ անշահախնդիր ըլլայ [illegible] հիացում կ'ազդէ։ Դաստիարակին վարձքն է այս թերեւս, որ չատ փափաքելի չի թուիր։ Անշուշտ բարոյական վարձատրութիւնը բաւական բան կ'արժէ, բայց աշխարհ չի դադրիր իր նիւթական պէտքերուն գոհացում պահանջելէ, և, դժբախտաբար, զուտ բարոյական վարձատրութիւն մը չի կրնար փոխարինութիւն ըլլալ։ Եթէ կարելի չըլլար հանգիստ կեանք մը ապահովել Համբարձում էֆ. Երամեանի նման անձնուրացութիւններու, եթէ կարելի չըլլար հանգստեան կոչել այսպիսիները, որոնց կատարելապէս արժանի են, գէ՛թ գիտնալու է որ երախտագիտութենէ չատ տարբեր բան կ'ըլլայ ամբողջ տարին մաշեցնել անոնց մարմինն ու հոգին, և ապա ջնջին փոխարինութիւն մը նետել անոնց երեսին։ Դժբախտաբար, ա՛յս է իրականութիւնը, անհերքելի և բացայայտ իրականութիւնը։ Մէկդի թողլով Համբարձում Երամեանը, —կ'հարցնեմ թէ ո՞ր անշահախնդիր դաստիարակն երբեք ստացած է իր արժանաւոր վարձքը։ Թերեւս բողոքի ձայներ բարձրացնեն այսպիսի դիտողութիւններ, բայց ասիկա իրողութիւնները չի փոխեր։ Ուսուցչական կարօտ դասակարգին վիճակը քիչ չատ բարւոքելու համար, Օգնութեան Միութիւն մը հաստատուեցաւ, յայտնի է թէ անոր արդիւնքն ի՛նչ եղաւ։ Այսօր ա՛հա՛ բաւական ժամանակ անցաւ անոր հաստատումէն ի վեր, և դեռ անկարող կ'գտնուի ո՛ և է օգնութիւն ընելու իրեն դիմելու հարկին տակ գտնուողներուն։ Դիտողութիւն եղաւ թէ անոր հիմը գէշ դրուեցաւ. թերեւս. բայց ասիկա չի ջնջեր եղած արդարացի դիտողութիւնը թէ մեր կարող դասակարգն հարկ եղած օժանդակութիւնը չըրաւ այս Միութեան։ Ի՞նչ եղաւ, նաև, Երամեան Յոբելեանը։ Ա՛ս ալ գէշ հիմերու վրայ հաստատուած էր արդեօք։ Անարժա՞ն յոբելեան մ'էր արդեօք ըլլալիքը։ Բայց թերեւս լաւագոյն ըլլայ լռել, որովհետեւ, բնաւ արդարացում մը կարելի չէ գտնել այն անարդար մոռացման, ուր թողած ենք Համբարձում Երամեանի պէս պատուական դաստիարակ մը և իր նմանները։

ՊԱՐՈՅՐ

ՏՆՏԵՍԱԿԱՆ

ԼԻՈՆԻ ՄԵՏԱՔՍԻ ՀՐԱՊԱՐԱԿԸ

Քանի մը հրահանգիչ թիւեր կ'քաղենք այն հիանալի աշխատութենէն որ կ'բովանդակէ 1903ին Լիոնի Առեւտրական Սենեկին կատարած աշխատութեանց ամփոփումը։

Ցուցակ մը՝ 1878-1902 հում մետաքսի գիները ցոյց կուտայ։ Ամէնէն վար գիներն եղան.—1894ին՝ 29.50 ֆր., 1895ին եւ 1897ին՝ 32 ֆր., 1896ին՝ 33 ֆր., 1901ին՝ 33.50 ֆր.։ Իսկ ամէնէն բարձր գիներն եղան.—1882ին՝ 44 ֆր., 1879ին՝ 45 ֆր., 1878ին և 1881ին՝ 46 ֆր.։ Աւելի քիչ փոփոխութիւն կրած է Ճաբոնի զուտ մետաքսեղէններու հրապարակը։ Ամէնէն վար գիներն եղան.—1888ին՝ 69 ֆր., 1891ին՝ 70 ֆր., 1887ին, 1893ին և 1894ին՝ 73 ֆր.։ Իսկ ամէնէն վեր գիներն եղան. 1881ին՝ 87 ֆր., 1883ին՝ 86 ֆր., 1878ին և 1882ին՝ 85 ֆր.

Առանց բոժոժները մէջն ըլլալու, հետեւեալն է՝ Ճաբոնի զուտ մետաքսեայ հիւսուածեղէններու Ֆրանսա ներածման ցուցակը.—

Տարի	Քիլոկրամ	Արժէք
1892	303,500	20,032,000
1893	132,900	9,436,000
1894	125,700	8,295,000
[illegible]	[illegible]	[illegible]
1896	234,000	15,774,000
1897	263,300	17,036,000
1898	254,300	16,375,000
1899	271,500	17,942,000
1900	261,200	16,264,000
1901	304,200	17,544,000
1902	316,900	18,336,000
1903	343,900	19,673,000

Այս հիւսուածներէն 219.260 քիլոկրամ 1903ին եկաւ Զուիցերիայէ և 124,700 քիլկր.՝ ուրիշ երկիրներէ։ Իտալիա, որ ուրիշ տարիներ 30-20,000 քիլոկր. կը ղրկէր Ֆրանսա, բնաւ ներածում չըրաւ 1903ին։ Ֆրանսական մետաքսեղէն արտածուեցաւ 1880էն ի վեր 209 միլիոնէն (1887) 310 միլիոն (1902) ֆր. արժողութեամբ։ 1903ին 295,317,000 ֆր. արժողութեամբ արտածում եղաւ։ Ահա՛ մանրամասնութիւնը.—

	Ֆր.
Զուտ մետաքսեղէններ (միահարթ (բունի)	116,378,000
(ֆասօնէ և պըռչէ	1,822,000
(ոսկի և արծաթ թելերով խառն	99,000
Խառն մետաքսէ կերպասներ	85,593,000
Զուտ կամ խառն մետաքսէ կերպասներ և ֆուլար	60,000
Շղարշ (Թիւլ) և ժանեակ	41,323,000
Քող (կոլ) և ժերէ զուտ կամ խառն մետաքսէ	5,475,000
Զուտ կամ խառն մետաքսէ թաւիշ ժապաւէններ	40,937,000
Հիւսուածեղէնք (պոնէդըրի), ժապաւէնք, (բասմանդըրի), և ուրիշ ապրանքներ	5,140,000
Համագումար	295,397,000

Ահա թէ ո՛ւր ղրկուեցան այս մետաքսեղէններն 1903ին.—

Անգլիա	141,843,000 ֆր.
Ամերիկա	71,572,000 »
Զուիցերիա	10,135,000 »
Գերմանիա	19,369,000 »
Ռուսիա	858,000 »
Պելճիա և Հոլանտա	5,415,000 »
Աւստրիա	4,832,000 »
Իտալիա	2,969,000 »
Սպանիա	5,164,000 »
Յունաստան և Թուրքիա	5,193,000 »
Ուրիշ երկիրներ	28,047,000 »
Համագումար	295,397,000 »

Այս ցուցակէն կ'տեսնուի թէ Անգլիա գնած է Ֆրանսայի մետաքսեղէններուն կէսն և Ամերիկա՝ քառորդը։ Ֆրանսա ալ կը ներածէ օտար մետաքսեղէններ։ 1880ին օտար երկիրներէ գնուեցաւ 42 միլիոն ֆր. արժողութեամբ մետաքսեղէն, և այս գումարը 1903ին բարձրացաւ 79,009,000 ֆր.։ Ահա մանրամասնութիւնը.

	Ֆրանք
Զուտ մետաքսէ կերպաս) [illegible]	30,491,000
) Այլ և այլք	19,673,000
Ֆասոնէ կամ պըռչէ մետաքսեայ կերպասք	108,000
Խառն, ֆասոնէ կամ պըռչէ մետաքսեայ կերպասք	8,717,000
Զուտ կամ խառն մետաքսէ նոլ և ժերէ	4,966,000
Մետաքսեայ շղարշ և ժանեակ	1,287,000
Զուտ կամ խառն մետաքսէ կերպասք, [illegible], ֆուլար	790,000
Զուտ մետաքսէ ժապաւէն, թաւիշ, ևն.	2,096,000
Խառն մետաքսէ ժապաւէն, թաւիշ, ևն.	795,000
Մետաքսեայ [illegible], զուտ կամ խառն մետաքսէ, ևն.	7,086,000
[illegible]	[illegible]

Հետեւեալ երկիրներէն եկան այս մետաքսեղէններն 1903ին.—

	Ֆրանք
Զուիցերիա	20,205,000
Գերմանիա	12,411,000
Աւստրիա	252,000
Անգլիա	6,839,000
Իտալիա	1,032,000
Չին ([illegible])	4,016,000
Ճաբոն ([illegible])	25,355,000
Ուրիշ երկիրներ	3,590,000
Համագումար ֆր.	73,700,000

Ահա մետաքսի գլխաւոր հրապարակները, որոց մէջ առաջին կ'հանդիսանայ Լիոն։ [illegible] մետաքսի միայն [illegible] կը ցուցընէ այս հաշիւը.

	1883	1893	1903
Լիոն	2,491,332	3,800,322	4,679,728
Սէնթ Էթիէն	210,190	257,693	242,042
Պալ	78,704	97,153	159,637
Ցուրիխ	162,663	363,759	353,688
Կրեֆէլտ	8,779	94,314	100,706
Էլպէրֆէլտ	1,976	81,875	141,031
Միլան	1,655,625	3,372,275	5,611,495
Դորինօ	273,393	161,787	214,536

ԳՐԱԿԱՆ ԹԵՐԹՕՆ «ԲԻՒԶԱՆԴԻՈՆ»Ի.—(9)

ՀԵՆՐԻԿ ՍԵՆԿԵՒԻՉ

ԲՈՂԱՆԻԵՑՔԻ ԸՆՏԱՆԻՔԸ

ԱՌԱՋԻՆ ՄԱՍ. — Գ.

—Բայց, հայր, կուգայի միայն ողջունել ձեզ։

—Աղաչել զիս ագարակն հաստատուելու, այնպէս չէ՞... ի՞նչ բնակարան պիտի ունենամ հոն։

Եւ Բլավիքքի, որ «կրքոտ կայութիւններու» վրայ կ'խօսէր քիչ մ'առաջ, ոտքի ելաւ հանդիսաւոր կերպով, իր գիշերազգեստին ծալքերուն մէջ սիգապանծ, մէկ ձեռքովը կրծքին կոթնելով թիկնաթոռին յենակին, կարծես ցոյց տալու համար այս խորթացած զաւկին թէ ինք պատրաստ է ուժաթափելու, մեռնելու իր յուզումին ստորակութեան տակ։

Գալով խեղճ աղջկան, իր արտեւանունքներն ուռեցած էին արցունքներէն։ Անշարժ և լուռ, կռուեցաւ մէկ քանի վայրկեան՝ զինքը խեղդող հեծկլտուքներուն դէմ։

—Ներողութիւն, սիրելի հայր, մինչեւ վերջապէս... և թողուց իր հայրն առանց բառ մ'աւելցնելու։

Քառորդ ժամէ մը վերջ, Բոլանիեցքի իր կարգին ծերունիին սենեակը կ'մտնէր. նշաւակ՝ զայրոյթի մը զոր ի զուր կ'ջանար զսպել։

Բլավիքքի աթոռ մը ցոյց տուաւ անոր իրեն դիմաց. յետոյ ձեռքն անոր ծունկին վրայ դրաւ, իրեն սովորական շարժումով մը։

—Տունս կրակի չպիտի տաս, անանկ չէ՞, Սթաս։ Պիտի չպաշտնես զիս, քու ծեր հօրեղբայրդ որ քեզի բացաւ իր բազուկները. բնաւ չես ուզեր անանկ չէ՞, որբ ձգել խեղճ Մարիս։

—Ոչ, պատասխանեց Բոլանիեցքի, միեւնոյն ուռուցիկ շեշտը ձեւացնելով. միայն չունիմ ձեզ խղճելու, ոչ ալ կրակի տալու ձեզ, և ոչ ալ վերջապէս որբ ձգելու ձեր աղջիկը։ Թողունք այս խոշոր խօսքերը։ Ասանկ չէ որ մարդ գործերու լուրջ վիճաբանութեան մէջ կ'մտնայ։

—Թող ատանկ ըլլայ, ըսաւ աղուոր ծերուկը. թարկացած՝ տեսնելով որ իր ճարտասանութեան ազդեցութիւններն այնքան անարժան կերպով անօգուտ կ'մնան։ Յիշէ, սակայն թէ դեռ չատ փոքր տղայ մ'էիր երբ մեր հիւրն եղար, այս վաղեմի բնակարանին սիրելի հիւրը։

—Է՛հ, է՛հ։ Եւ ձեր հիւրն եղայ, որովհետեւ մայրս զիս իրեն հետ կ'տանէր. և մայրս այցելութիւն կուտար ձեզի մանաւանդ անոր համար որ դուք իր տոկոսները վճարելու կ'զանցառէիք։ Ահա՛ ճշմարտութիւնն ինչպէս որ է, քանի որ դուք կ'ստիպէք որ ըսեմ զայն։ Մեր ընտանեկան յարաբերութիւնները, մեր գործերուն հետ բան մը չունին։ Իրողութիւնը սա է թէ քսան տարիէ աւելի է ահա որ մեր առնելիքը Քրզմիէնի անշարժ գրաւին վրայ կ'փայլի։ Այդ առնելիքը, առկախ մնացած տոկոսներովը չատցած, կ'բարձրանայ այսօր քսանըհինգ հազար րուպլի գումարի մը։ Ընծէք քսան հազար րուպլ հաշիւը կլորցնելու համար։ Տեսէք, յարմարող եմ։ Բայց այդ քսան հազար րուպլը կ'ուզեմ, պէտք է ինծի։ Իմ հօս գալս ուրիշ նպատակ չունի։

Բլավիքքի գլուխը ծռեց համակերպած երեւոյթով մը։

—Քու հօս գալդ ուրիշ նպատակ չունի՞, կրկնեց...։ Քաղցրաբարոյ չես... և յետոյ, ինչո՞ւ երեկուընէ տարբեր լեզուով մը կ'խօսիս ինծի հետ։

Բոլանիեցքի յիշեց թէ ինքը միեւնոյն յանդիմանութիւնն ուղղած էր Մարիին քիչ մ'առաջ...։ Բայց աղով հանդերձ խնդրին լուծումն արդարացնել ուզելէ չէ՛ր հեռանար։

—Հաճեցէ՛ք մեր հաշիւին դառնալ, ըսաւ։

—Աղէ՛կ, աղէկ...։ Այդ հաշիւէն փախելու ջանք ալ չե՛մ ըներ։ Ամէն բանէ առաջ ներէ որ մէկ երկու անհրաժեշտ բացատրութիւններ տամ քեզի, և հաճէ՛ չընդմիջել զիս։ Դուն ահիր մը կը նկատես, պայմանաժամին հասած տոկոսներուն վճարումը քիչ մ'ուշացնելու համար։ Բայց գիտե՞ս թէ ի՞նչ եղած է ճշմարիտ պատճառն իմ կարծեցեալ զանցառումիս։ Լա՛ւ գիտես թէ սիրելի մայրդ պիտի կրնար ինծի յանձնել ամբողջ իր գոյքը։ Թերեւս այս բանն աւելի աղէկ արժէր։ Իրերը տարբեր դարձուած մը առած պիտի ըլլային։ Գալով ինծի, այդ քսան հազար րուպլներուն անգամ մը աւանդապահ ըլլալէս վերջ, սա՛ խորհրդածութիւնը ըրի ինքնիրենս. «Միթէ ո՞վ է ան որ կրնայ պարծիլ թէ իր անձը բախտին արկածներուն դէմ կը զգուշացնէ։ Այդ խեղճ կինն այլեւս մինակ է աշխարհի մէջ իր զաւկին հետ։ Իմ պահպանութեանս յանձնուած դրամը, այդ օրուընէ, ապագայի՝ հեռատեսութեան դրամագլուխ մը պիտի ըլլայ։ Թողո՛ւնք որ տոկոսներն իրարու վրայ դիզուին։ Ո՞վ գիտէ թէ այդ գումարն իրեն համար թանկագին ապաւէն մը չպիտի ըլլայ։» Եւ, իրօք, անկէ ի վեր ինքզինքս խնայողութեան սնտուկնիդ նկատած եմ։ Քու մայրդ տասներկու հազար րուպլի դրաւ ձեռքս։ Կ'վստահեցնե՛մ թէ այսօր քսանըչորս հազարի կ'հասնի պարտքս։ Ա՛յս է ձեռք բերուած արդիւնքը...։ Եւ դուն, Սթաս, ինծի ապերախտութի՞ւն կ'փոխարինես։

Վայրկեան մը խորունկ լռութիւն տիրեց. վերջապէս երիտասարդը պատասխանեց հանդարտ ձայնով մը.

—Սիրելի հօրեղբայրս, կ'խնդրե՛մ, հաճեցէ՛ք զիս ա՛յնքան անմիտ չնկատել որքան չեմ։ Երբե՛ք չպիտի թողում ինքզինքս ատանկ ծուղակներու տակ մնալ։ Դուք կ'խոստովանիք թէ քսանըչորս հազար րուպլի գումար մը պարտական էք ինծի...։ Մեր է այդ գումարը։ Ահա՛ իմ բոլոր պահանջածս։ Աշխարհի ամէնէն գեղեցիկ ճառերն ո՛չ մէկ բան պիտի փոխէին ասանկ պարզ իրողութենէ մը։

—Եւ ես, յարեց Բլավիքքի վեհանձնութեան և լրջութեան խառնուրդով մը, կ'խնդրեմ որ աւելի համբերատար և աւելի զգաստ երեւցնէք ինքզինքնիդ։

—Պատիւն ունեցայ ձեզի ըսելու թէ հաշուընկեր մ'ունէի ես։ Այդ հաշուընկերը, սակէ ամիս մ'առաջ, մեր միջեւ ծրագրուած և կարգադրուած ձեռնարկին համաձայն, իր տասներկու հազար րուպլի բաժինը կազմ և պատրաստ դրած պիտի ըլլայ։ Ես ալ ուրեմն միեւնոյն գումարը կը պարտաւորիմ կցել իր բաժինին։ Միթէ ասիկա բաւական պարզ և յստակ չէ՞։ Մի՛ զարմանաք ուրեմն, եթէ երկու տարի ձեզ հետ անօգուտ կերպով թղթակցելէս և բանակցելէս վերջ, համբերութիւնս վերջապէս սպառա՛ծ ըլլայ։

Բլավիքքի, երկու արմունկները կրթնցուցած զրասեղանին, գլուխը ձեռքերուն մէջ, մտածել կ'երեւնար։ Բայց թատերական բան մը կար իր կերպարանքին մէջ, և եղբօրորդին կ'դիտէր զինքը՝ շարունակ աճող արհամարհանքով մը։

—Խաբեբա՛յ մ'է արդեօք կամ եսասէ՞ր մը՝ իր եսին սիրով կուրցած, այն աստիճան որ բարին կամ չարն այլեւս միայն իր անձնական դիւրութիւններուն՝ վայելքներուն չափով որոշելու կ'ծառայեն, կ'հարցնէր ինքնիրեն։

Սակայն, Քրզմիէնի սեփականատէրը միշտ իր միեւնոյն խորհրդածող և լուրջ դիրքը կ'պահէր։

—Ներեցէ՛ք եթէ ձեզ անհանգիստ կ'ընեմ, շեշտեց Բոլանիեցքի, բայց պիտի ուզէի վերջապէս գիտնալ թէ ի՞նչ բանի վրայ պէտք է կրթնիմ։

Ձեռքի տարտամ շարժում մ'իր ստացած միակ պատասխանն եղաւ։ Հօրեղբայրը կ'ուզէր դեռ մինակ մնալ իր մտածումներուն հետ։

Վերջապէս խօսեցաւ, ճակատը պայծառացած՝ յանկարծական ներշնչումէ մը։

—Սթա՛ս, պոռաց։ Ինչո՞ւ այսպէս կը վիճաբանինք։ Միթէ չկա՞յ չա՛տ պարզ միջոց մը ամէն բան կարգադրելու համար։

—Կ'ուզէ՞ք ինծի ցոյց տալ այդ միջոցը։

—Ա՛ռ մարմնականքերս։ (*)

—Համմէ՞, հարցուց Բոլանիեցքի, որ կ'կարծէր սխալ իմացած ըլլալ։

—Այո՛, կ'ըսեմ...թէ ա՛ռ իմ մարմնականքերս...մեզի բեր հաշուընկերդ...։ Համոզէ՛ քննութեան համար հօս այցելելու, եթէ աղէկ կ'թուի քեզի այդ բանը...։ Քու մօս եսք՝ հաշուընկերդ,— ինչպէ՞ս կ'կոչուի անիկա—ինծ պիտի վճարէ իմ բաժինս հնչուն դրամով...դուն իմ պահանջատէրս պիտի մնաս, կամ լաւ ևս մեր հաշիւները պիտի հաւասարակշռենք, ինչպէս որ կ'ուզես։ Հէ՞, ասիկա յարմար չէ՞։ Հարստութիւն մ'է ասիկա մեզ ամենուս համար...։

Բայց երիտասարդը, նախ ապշած, ոտքի ելաւ, իբրեւ թէ զսպանակով մը ամբացած։

—Ո՛չ, ըսաւ զայրացած, կա՛յ բան մը որուն երբե՛ք չպիտի ներէի։ Անզգամի կերպով չե՛ն խնդար իմ վրաս, կ'հասկընա՞ք...։ Ձեզի պահեցէ՛ք ձեր մարմնականքերը, և հատուցէ՛ք ինծի իմ դրամս։ Ձեր առաջարկութիւնները միայն անարգ, ստորին խուսափանքներ են կամ ողջամտութենէ զուրկ մտատի խօսքեր։

Վայրկեան մը լռութիւն տիրեց։ Ոլիմբեան բարկութիւն մը կ'բարդուէր ճակտին վրայ և կ'ծծկէր Քրզմիէնի ազնիւ տիրոջ յօնքերը։ Նախ, նայուածքովը շանթեր արձակեց իր հօրեղբօրորդւոյն վրայ։ Յետոյ, պատէն կախ զէնքերու շարքի մը մօտենալով և, դանակ—դաշոյն մը հանելով հոնկէ, վսեմ շարժումով մ'անոր երկնցուց զայն.

—Զա՛րկ ուրե՛մն։ Զա՛րկ ամբողջ կուրծքիս դէմ...։ Եւ մէկդի կ'ընէր իր գիշերնոցին ծալքերը։

Բոլանիեցքի չէ՛ր զսպեր այլեւս իր բարկութիւնը։ Յանկարծ, տա հրեց զէնքն և զայն իրեն հրամցնող բազուկը։

—Այս ամէնը խեղճ կատակերգութիւն մ'է միայն։ Մարդ իր ժամանակը կ'կորսնցնէ ձեզ հետ վիճաբանել ուզելով։ Կ'թողում ձեզ։ Բայց կ'յայտարարեմ ձեզի թէ պիտի ծախե՛մ իմ պահանջքս և իմ իրաւունքներս առաջին հանդիպող Հրէային, եթէ նոյն իսկ գումարին կէսն ալ կորսնցնեմ։

(Շար.)

(*).—Մարն կրախառն և կաւային հող է։

Ուրեմն, Լիօն մնացած առաջին հրապարակն է բոլոր աշխարհի մէջ։ Ֆրանսայի մաքսապաշտները պարտին լաւ քննել մրցակից հրապարակներուն յառաջդիմութիւնը, և անոնցմէ մաքսերով պէտք չէ խանգարեն Լիոնի հրապարակին գործառնութիւնները։ ԷՐՆԷՍԹ ԺԻՐՕ

(Ֆրան. Առեւտ. Մէնէլ Լըվէյ.)

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ

ԻՆՉ Կ՚ԱՆՑՆԻ Կ՚ԴԱՌՆԱՅ ԾՈՎԻ ՈՒ ՑԱՄԱՔԻ ՎՐԱՅ

ԴԻՊԼՕՄԱՏԻԿ ԻՏԱԼԻԱ

Ամէն Տէրութիւններ, ամէն երկիրներ կ՚սիրեն Իտալիան։ Ամէնուն հետ ալ աղէկ է, և ամենքն ալ կ՚ուզեն աղէկ ըլլալ իրեն հետ։ Բնութենէն նպաստաւորուած, Եւրոպայի ամէնէն հաճելի կլիմային տէր, դասական յիշատակներով ամէնէն աւելի ակնածելի եղած երկրի մը մէջ, Եւրոպայի ամէնէն ուշիմ, բարեհամբոյր և համակրելի մէկ մեծ ազգը պարունակելու բախտն ունի Իտալիա։ Լատին քոյրերուն մէջ, ամէնէն մեծն և ամէնէն հարուստն ինք չէ թէպէտ, բայց ամէնէն աւելի սիրուածն է անտարակոյս։ Իր լեզուն ամէնէն դիւրինն է եւրոպեան լեզուներուն մէջ, և ամէնէն աւելի դիւրին է ապրիլ Իտալիոյ մէջ, ուր կեանքի դիւրութիւնն իսկ յառաջ բերեր է ծոյլերուն փիլիսոփայութիւնը, որ Իտալիոյ մէջ միայն կայ, dolce far niente. «Ինչ անոյշ է բան մը չընելը»։ Բայց հիմակ Իտալիա ֆոշ նէնէպէր երկիրն ալ չէ. զի վերջին 20 տարիներուն հսկայական յառաջդիմութիւն ըրաւ ճարտարագործութեան մէջ։ Այսօր յաջողապէս կ՚մրցի Մանչէսդրրի և Լիոնի դէմ, բամբակեղէնի և մետաքսեղէնի գործերը կատարելութեան հասուցած ըլլալով, և իր նաւագործարանք Պլյանի բրիտանեան Տօներուն պէս կ՚աշխատին, և իր զինագործարանք Քրուբէն ու Արմսթրոնկէն վար չեն մնար գրեթէ։ Հիւսիսային Իտալիոյ ողջմտութիւնը, կորովը ու մեքենական արուեստը, հարաւային Իտալիոյ տաքարիւն եռանդին և սակաւապէտ աշխատութեան հետ միանալով, նոր ճարտարութեանց մէջ կ՚խոստանան առաջնակարգ դիրք մը տալ այս հմայիչ երկրին, որ երբեմն իր հին դասական ու միջնադարեան գեղարուեստին հմայքովն ալ իրեն կապած էր աշխարհի մնացեալ մասը։ Իտալիոյ ճարտարական ու առեւտրական ազդեցութիւնն այսօր զգալի է շատ աւելի հեռուները քան ուր հասեր էին երբեմն Ճենովայի և Վենետիկի առեւտրական Հանրապետութիւններն իրենց ամէնէն բարգաւաճ օրերուն մէջ, երբ իտալեան ազդեցութիւնը տիրապետող էր Միջերկրականի մէկ կիսուն վրայ, և երբ իտալերէնն համաշխարհային լեզուն էր աւելի քան այսօրուան ֆրանսերէնը։ Կառավարութիւնն ու Խորհրդարանը, ինչպէս նաև անհատները, զոհողութիւն չխնայեցին երկիրը շէնցնելու, արտադրութիւններ ... կանութեան դիւրութիւններ ընծայելու, և ժամանակին պահանջման համեմատ հանրային պէտքերն հոգալու համար։ Ճենովա ելնողի մը աչքին զարկած առաջին բանն է անհատի մը բարերարութիւնը, որ գրչի հարուածով մը 20 միլիոն ֆրանք տուաւ նոր նաւահանգստին շինութեանց համար, և 20 միլիոն ֆր. ալ հիւանդանոցի մը կառուցման համար։ Իտալիոյ պետական և դրամական վարկն այսօր ամէն ժամանակէ աւելի բարձր է, ոսկին գրեթէ չնջուած է, և այն Իտալացիներէն շատ որք նոր ճարտարութեանց մէջ ապրուստի նոր միջոցներ կ՚գտնեն, գաղթական Իտալացիք ալ ուղղապէս կ՚օգնեն իրենց երկրին տնտեսական ապագան ամրապնդելու։ Իր քաղաքական բարեկարգիչներն անշուշտ ուղղապէս սատարեցին իր տնտեսական բարօրութեան, և աւելցուցին համաշխարհային համակրանքները։ Ֆրանսայի հետ նորէն բարեկամացաւ, Գերմանիոյ հետ դաշնակից է, Աւստրիոյ հետ ալ դաշնակից է, թէպէտ մերթ ընդ մերթ Իռէտէնդեան և Ալբանիական վէճեր կ՚ծագին իրենց միջեւ, առանց ազգային հակակրանք պատճառելու, և խնամի ըլլալով Չռնակորայի իշխանական գերդաստանին հետ, խնամի եղաւ Ռուսիոյ Կայսերական գերդաստանին հետ, և Սլաւ մեծ Կայսրութեան ալ սէրն ու ակնածանքը շահեցաւ։ Միայն մէկ խնդիր առկախ կ՚մնար ներքուստ, Պապութեան հետ գժտելու վիճակը, քանի որ իտալացի ժողովրդին մեծագոյն մասը յարած կ՚մնայ կաթոլիկ Եկեղեցիին, և ցաւով կ՚տեսնէ իր քահանայապետին խռով մնալն իր ազգային իշխանութեան հետ։ Դէպքն այնպէս կ՚բերէ որ Նոր Պապն ամենածանր տեսակէն աններդաշնակութիւն մը կ՚ունենայ «Եկեղեցւոյ անդրանիկ դստեր» հետ։ Զգացումներու կամ շահերու յեղաշրջումով մը, Պիոս Ժ. Ֆրանսայի կողմէն պակսած համակրանքը կ՚դարձնէ Իտալիոյ կողմը։ Պիոս Թ., որուն օրովը տեղի ունեցած էր Հռոմի փոխանցումն Իտալիոյ Արքայական Տան, անհաշտ հակակիր էր երկրին նոր կազմակերպութեան։ Լէոն ԺԳ. որչափ ալ իտալացի, համաշխարհային Պապ մ՚ըլլալ ուզեց և բարձր դիւանագիտութիւն ըրաւ։ Իսկ Պիոս Ժ. պարզ Իտալացի մ՚է, իր երկու նախորդներէն աւելի սիրով կապուած է իր ազգին հետ, իր ծագումովն ալ աւելի փափաքող է իրարու հետ հաշտեցնելու Պապութիւնը, Կառավարութիւնն ու Ժողովուրդը։ Իտալիոյ գահաժառանգին ծնունդը, որ խնդութեամբ լցուց երկիրը, և օտար ազգերուն ալ առիթ տուաւ չէզոքելու իրենց համակրալից վերաբերումն Իտալիոյ հանդէպ, Պիոս Ժ.ին համար պատեհ առիթ եղաւ նոր փորձ մ՚ընելու Արքայական Տան մօտենալու։ Վատիկան ձիթենիի ոստը ղրկած եղաւ Ռաքօնիճիի պալատը, ուր տեղի ունեցած էր «Բիէմոնդէի Ումպերդօ իշխանին» ծնունդը, քանի որ Պապն հրաման ղրկեց Ռիչելմի կարդինալին որ իր խնդակցութիւններն և օրհնութիւններն հաղորդէ Թագաւորին ու Թագուհիին, և կատարէ առաջին մկրտութիւնը։ Պիոս Թ. հակառակը պիտի մտածէր, Լէոն ԺԳ. ձեռնպահ պիտի մնար, մինչ Պիոս Ժ. ինքնաբերաբար մտերմութիւն կ՚ցուցնէ։ Պիոս Թ.ի դրած «Ոչ կարեմք»ը լուծեց Ջնջեց Պիոս Ժ., և այն ամէն Իտալացիք որք անկրօնութեան պատճառաւ հակակիր չեն Եկեղեցիին, կը յուսան որ ելից հնար մը պիտի գտնուի վերջապէս, և այս ներքին խնդիրն ալ պիտի վերնայ մէջտեղէն։ Իտալիա միացեալ երկիր մ՚է այսօր, այլ ցորչափ պապական խնդիրը բաց կ՚կենայ, ազգին բարոյական միութենէն բան մը պակաս կը մնայ դեռ։ Յայտնի է թէ Պիոս Թ.ի օրէն ի վեր դրուած արգելքին համեմատ, կարգ մը կաթոլիկ Իտալացիներ տակաւին չեն մասնակցիր քաղաքական ընտրութիւններուն, այսինքն՝ ոչ ընտրող ոչ ընտրելի կ՚ըլլան Հռոմայ մէջ բազմող իտալեան Խորհրդարանին կրկին ժողովներուն համար։ Երբ պապական խնդիրը կարգադրուի, Պապը պիտի վերցնէ խտիրը, և բոլոր կաթոլիկներ սիրով պիտի մասնակցին իրենց երկրին քաղաքական կեանքին։ Կաթոլիկ ընտրողներուն չմնալովը, ծայրայեղ տարրերու ազդեցութիւնը պիտի պակսի, և Կառավարութիւնն իր կռնակը պիտի ունենայ հաստատուն մեծամասնութիւն մը։ Այսպիսի կարգադրութիւն մը այսօր ամէն ժամանակէ աւելի յուսալի կ՚թուի։ Աշխարհային իշխանութեան դաւանանքէն հրաժարած չէ արդէն Պապն ալ, բայց կ՚ըսուի թէ տրամադիր է գոհանալու եթէ միայն «Լէոնեան քաղաքամասը» (La cité Léonine) ճանչցուի սահման իր իշխանութեան, որուն մէջ ինք անկախ ըլլայ ամէն աշխարհային կապանքէ ու հպատակութենէ, այսինքն՝ Տիբերիոս գետին չուրջն այնչափ տեղ որչափ կ՚երեւի Ս. Պետրոսի մայր եկեղեցիէն և Վատիկանէն։ Պապն արդէն անկախ և անձեռնմխելի է Վատիկանի մէջ, և եթէ Վատիկան ըսելով Լէոնեան քաղաքամասին հասկցուի, Պիոս Ժ. պատրաստ է, կ՚ըսեն, խնդիրը վերջացած նկատելու, և Պիոս Թ.ի հաստատած վէտօն կամ արգելքը վերցնելու։ Այս ծրագիր Իտալեան Կառավարութեան ու Խորհրդարանին կողմէ ընդունուի թէ ոչ, ընդհանուր տպաւորութիւնն այս է որ Պիոս Ժ. փափաքող է վերջնական համաձայնութեան մը գալու Սավուայի Արքայական Տան հետ, և Իտալիոյ բարոյական ու հոգեւոր միութիւնն իր օրօքն ի գլուխ ելած տեսնելու։

ՊԱՏԵՐԱԶՄ

ՉԻՆՈՒՈՐԱԿԱՆ ԿԱՑՈՒԹԻՒՆԸ

Ճարոնցիներուն ռազմավարութիւնը կը գերազանցէ Ռուսաց ռազմավարութիւնը մանաւանդ այնու որ սպայակոյտն ուշադրութենէ ոչինչ կ՚վրիպեցնէ և ամէն պատահականութեան պատրաստ կ՚գտնուի։ Կ՚յիշուի անցեալ Մայիս 1ին Ճարոնցիներուն Եալու գետէն անցքը, զոր յապաղեցուցին մինչև որ յաջողեցան իրենց խոշոր թնդանօթները պէտք եղած դիրքերուն մէջ հաստատել և ամրացնել, որպէս զի եթէ գետէն անցնելու գործողութիւնը ձախողէր, կարենային իրենց բանակին նահանջը պաշտպանել։ Ճարոնական սպայակոյտը, պատահականութեանց առջեւ պատրաստ գտնուելու այս սկզբունքին դէմ անգամ մը միայն սխալեցաւ, Վլադիվոստոքի Ռուս նաւատորմին կարեւորութիւն չընծայելովը, և ատոր համար էր որ ճարոնական փոխադրանաւեր մեծ վնասներու ենթարկուեցան։ Բայց ատոր պատասխանատուութիւնն ալ ծովային պաշտօնատան կ՚պատկանի և ոչ թէ ցամաքային բանակի սպայակոյտին, որ այդ օրէն ի վեր նորանոր ապացոյցներ կուտայ իր հեռատեսութեան։ Լիաօ Եանկի վերջին կռիւները, անդին զոհողութիւններով ձեռք բերուած աննշան յաղթութիւնը տեսնելով, ճարոնական սպայակոյտը թելադրուեցաւ մտածել թէ Ռուսաց հետ առաջիկայ ընդհարումն ալ գուցէ աննպաստ ըլլայ իրենց։ Ճարոնական պարտութիւն մը, ամէն բանէ առաջ, Բորդ Արթուրի պաշարումը քակելու համար օգնական զօրք ղրկելու գաղափարը կրնայ թելադրել Ռուսաց բանակատեղին մէջ։ Բայց տարակոյս չկայ թէ այս գաղափար անհիմն է. զի ռուս Սպայակոյտին այժմու միակ նպատակն է զարնել և փրցնել ճարոնական բանակը։ Վճռական յաղթութենէ մը ետք, Բորդ Արթուր օգնական զօրք ղրկելու խնդիրն ինքնին երեւան կ՚ելնէ արդէն։ Բայց միւս կողմէ ալ իրօք մարդասիրական զգացմամբ չարժած կ՚ըլլան Ռուսերն եթէ Ճարոնցիներուն յաղթելէն անմիջապէս ետք, չորս ամսէ ի վեր արտաքին աշխարհի հետ ամէն հաղորդակցութենէ զրկուած և անողոք թշնամիէ մը պաշարուած քաղաքին օգնութիւն փութացնելով ազատեն Զօր. Շդէօսէլի հրամանին տակ գտնուող քաջարի զօրքերը, որ այնչափ մեծ ու անտանելի զրկումներու ենթարկուած են։ Ճարոնցիք ռուս բանակատեղին մարդասիրական այս զգացումն ալ ի նկատ առնելով կ՚գուշակեն որ Ռուսերն եթէ Մուգտէնի կամ Դիէլինկի առջեւ յաղթութիւն մը կորզեն, իրենց առաջին գործը պիտի ըլլայ Բորդ Արթուրի պաշարումը քակելու նպատակաւ, բանակ մը ղրկել դարձեալ ի Բվանդունկ։ Այս հաւանականութեան դէմ ապահով գտնուելու և Բորդ Արթուրի պաշարող բանակին կռնակն յարձակումէ զերծ պահելու համար, ճարոնական Սպայակոյտն որոշեց աւելի ևս ամրացնել Բինչուի դիրքը։ Ինչպէս յայտնի է, Բինչու, Բվանդունկ թերակղզին Լիաօ Դունկի կցող նեղ պարանոցին վրայ կը գտնուի։ Այդ պարանոցին ամենանեղ մասն որ 5—6 քիլոմէտր լայնութիւն ունի, պաշտպանողական գերազանց դիրք մը կը կազմէ, ուր ասկէ առաջ անգամ մը Եալուի անցքէն ետք, ճարոնական պաշարող բանակին դէմ ի Բորդ Արթուր յառաջացած ատեն մեծ ճակատամարտ մը տեղի ունեցաւ Մայիս 25ին և 26ին։ Ռուսերն այն ատեն Զօր. Ֆօքի հրամանին տակ փորձեցին ետ մղել Ճարոնցիները, բայց Ռուսերն իրենք յաղթուեցան և Բորդ Արթուրի ցամաքային պաշարումն ալ սկսաւ։ Ռուսերն այն ատեն անհոգ գտնուած էին այդ տեղերուն վրայ իշխող Սամսոն լեռն ամրացնելու և գրաւելու։ Ճարոնցիք որք այժմ կ՚պաշարեն, ժամանակին Ռուսաց ձեռքը գտնուող այդ դիրքը պաշտպանել ի հարկին, նախ և առաջ Սամսոն լերան վրայ ամրութիւններ կ՚շինեն։ Ճարոնցիք ինչպէս որ կ՚ամրացնեն այժմ Բինչուի դիրքը, որպէս զի Լիաօ Դոնկի հիւսիսային մասին մէջ պարտութեան մը ենթարկուած ատեննին կարենան պաշտպանել Բորդ Արթուրի պաշարող բանակը, տարակոյս չկայ որ անհոգացած չեն ամրացնել նաև Ֆէնշուլինկ լեռնաշղթային գրեթէ առանց կռուի Ռուսերէն լքուած այն ամէն կիրճերն ու ձորերն որք Եալուի գետաձովիտը կ՚առնեն, և այս՝ որպէս զի կարող ըլլան նաև ի նահանջել հարկին ազդուապէս պաշտպանել դէպ ի Ֆէնկ Հօանկ Չէնկ, Եալու և Քօրէա տանող ճամբաները։

** Կ՚ըսուի թէ ռուսական Ծ. Ասիոյ փոխարքան Ալեքսէյէվ ծովակալն իր գործունէութեան այժմու նուազ յաջողած ասպարէզը թողլով Բեդերսպուրկ պիտի դառնայ։ Լիաօ Եանկի պարտութենէն միջևապէս ետք լուր ելաւ թէ Ալեքսէյէվ շնորհազուրկ եղած և ետ կանչուած է։ Վերջէն ալ լուր ելաւ թէ փոխարքան ինք հրաժարած է, և հիմա ալ կ՚ըսուի թէ արտաքին գործոց Նախարար պիտի անուանուի, այսինքն աւելի պիտի բարձրանայ։ Բեդերսպուրկի բարձր շրջանակի մէջ փոխարքային վայելած հզօր պաշտպանութիւնը կ՚յուսացնէ որ Ծ. Արեւելեան անյաջող քաղաքականութեամբն Ռուսաց ճարօն պատերազմին գլխաւոր պատճառներէն մին համարուած անձը, Լամզդորֆ կոմսին, շրջահայեաց և խոհական այդ նախարարին տեղն անցնելով ռուս քաղաքականութիւնը վարէ Եւրոպայի մէջ։ Կ՚երեւայ թէ Բեդերսպուրկի մէջ ճանչցուած չէ այդ անձին Ծ. Արեւելքի մէջ յառաջ բերած քաղաքական և զինուորական վնասները։ Փետր. 8—9ի գիշերը յորում ճարոնական թորփիլատորմը ծովակալին անհոգութեան հետեւանքով Բորդ Արթուրի նաւահանգստին մէջ խարսխած ռուս նաւատորմին վրայ յարձակելով մասամբ փճացուց զայն, ինչպէս նաև Յունիս 15ին, Բորդ Արթուրի օգնութիւն փութացնելու անյաջող փորձը շուտով մոռցուեցան։ Ասկէ զատ Բեդերսպուրկի մէջ Լիաօ Եանկի պարտութեան պատասխանատու կ՚ընեն Ալեքսէյէվը, որ թող տուած չէր Խարպինէ զօրք և Վլադիվոստոքէն ալ Զօր. Լինէվիչի բանակն երկաթուղիով հարաւ ղրկել, ... թիւն Քուրոբադքինի բանակին։ Ռուսերը զինուորական տեսակէտով, Ալեքսէյէվի մեկնումը բարեբախտութիւն մը համարելու են։ Այդուհետեւ վերջ պիտի գտնեն ... իրենց և բանակին հրամանատարութիւնը մէկ անձի ձեռք պիտի գտնուի այլեւս՝ Ռուս Զօր. Տրակոմիրով ըսած էր անգամ մը. «Պատերազմի մէջ ամէն ինչ որ օգտակար չէ, վնասակար է.» Արդարեւ ծովակալ Ալեքսէյէվի ներկայութիւնը Ծ. Արեւելքի մէջ անօգուտ և վնասակար եղաւ։ Ատոր ապացոյցն է Զօր. Քուրոբադքին, որ լաւ զօրապետ մ՚է, և կ՚մեղադրուի, և իր այս հրամանատարութենէն առաջ վաստկած համբաւին անարժան կ՚նկատուի։ Թերեւս վերջին ձախողուածներու մէջ ունեցած թերութիւնն այնչափ մեծ չըլլայ, որչափ կ՚կարծուի, և ատոր պատճառն այն է թէ բանակին հրամանատարն ազատ չէր իր շարժման մէջ և հրամաններն մերթ Բեդերսպուրկէ և մերթ Խարպինէ՝ այսինքն Ալեքսէյէվէ կ՚ընդունէր։ Եթէ Ալեքսէյէվ մեկնի Ծ. Արեւելքէ, Քուրոբադքին ազատ որոշողութիւն կ՚ունենայ գէթ և թերեւս ի վիճակի ըլլայ ապացուցանել իր զօրավարի կարողութիւնը։ (Նոյէ Ֆրայէ Բրէսէ)

ԱՄԵՐԻԿԱ. — Շիքակոյի մամուլէն Տօքթորները ծանուցին թէ նոյն քաղաքին բնակիչներէն ամէն 150 հոգիի վրայ մէկ հոգի ենթակայ է մտային շլմատութեան։ Այս յայտնութեան վրայ շատ կ՚խօսուի Նիւ Եօրքի մէջ, և պատճառները կ՚հարցուին ամերիկեան ամենամոր քաղաքին և աշխարհի ամէնէն մեծ քաղաքներէն միոյն այս ենթակայութեան մտքի անհաւասարակշռութեան։ Օդին մէջէն սուրացող երկաթուղիները, որք իրենց աղմուկով շարունակ գլուխները կը ծեծեն, նոր քաղաքներու կեանքին յատուկ հապճեպը, ոգեւորումն ու յոգնութիւնը, բոլոր քաղաքին մշտանուէ ձայնն ու աղմուկը, թէև Շիքակոյի մէջ կան, բայց Շիքակոյի միայն յատուկ չեն, ամերիկեան ուրիշ մեծ քաղաքներու մէջ նոյն պայմաններն են որ կ՚տիրեն։ Տօլարապաշտութիւնն և տոլարի համար կամ տօլարով գործուած ծայրայեղութիւնք գլխաւոր պատճառ մ՚են խելագարութեան այս կամ այն ձեւին։ Սալօն պահող և ընդունելութիւններ ընող բարեկեցիկ, բարեկիրթ տիկնայք, ինչպէս և գործաւորուհիք, չափէն աւելի կ՚յոգնեցնեն իրենց ուղեղը, մին զուարճութեան, միւսն ապրուստի համար, և հետեւապէս անոնց զաւակները պէտք է ջղագար ըլլան, և խելագարութեան տրամադիր։ Ուրեմն, Նիւ Եօրքի բժիշկներն ու «հոգեկան հիւանդութեանց մասնագէտները» կ՚յանձնարարեն որ Շիքակոյիք քիչ մը քիչ աշխատին բայց աւելի կազդուրուին, նուազ արուեստակեալ և աւելի բնական կեանք մը ապրին, և Անգլիացիներուն պէս, աւելի ժամանակ տան բացօթեայ խաղերու և մարզանքներու։

** Ի Նիւ Եօրք, ամբոխն յարդէ գլխարկներն աստիճանաբար չէ որ կ՚վերնան գլուխներէն, այլ ճշտիւ և միահաղոյն՝ Սեպտ.ի 15ին։ Անցեալ շաբթուն մէջ, Սեպտ.ի 15րդ օրը, ոմանք զայս մոռնալով, յարդէ գլխարկը դրած դուրս ելած էին, և փողոցներու մէջ ծաղրանքի առարկայ եղան։

** Անցեալ շաբթուն, Եւրոպայէն Նիւ Եօրքի մաքսատունը բերուեցաւ փոքր շիշի մը մէջ դրուած ռատիոմ, որ 200 տոլարի գնահատուեցաւ, և ամերիկեան մաքսային պաշտօնեայք 50 տոլարին մաքս առին։

** Նիւ Եօրքի բնակիչներէն Ճօզէֆ Պէհընդրիս գիշեր ատեն սխալմամբ իր կինը գող կարծելով, զարնեց զարկաւ։ Հետեւեալ օրն իբրև ոչ—կամաւոր մարդասպան ձերբակալուեցաւ, բայց իր գործած սխալին համար արդէն այնքան ցաւած էր որ փորձեց ինքնասպան ըլլալ։ Կինը մեռած պահուն յայտարարեց թէ իր էրիկն յանցանք չունի։

** Միայն հաւատքով բուժուած անձերու համաժողով մը տեղի ունեցաւ անցեալ շաբթու ի Պրուքլին։ Մ. Նահանգաց զանազան կողմերէն եկած էին, և կ՚մերժեն բժշկական արուեստն և ամէն դեղերը։ Վկայութիւններ բերին հաւատաբուժութեան, վտանգաւոր ուռեցքներէ մինչև ակռայի ցաւէ բուժուածներու կողմէ։

ԻՏԱԼԻՈՅ ԳԱՀԱԺԱՌԱՆԳԸ. — Իտալիոյ Էլէնա Թագուհին ուզեց տեսնել և համբուրել իր զաւակը, երբ ծնաւ ան, և ինքնաբերաբար «Ումպէրդօ» կոչեց զայն բարձրաձայն։ Նորածին իշխանը, որ շատ աղուոր կազմ ունի, կշռուեցաւ և 4 քիլօ եկաւ։ Վիքդոր Էմմանուէլ Թագաւոր, մանչ զաւկի մը հայր ըլլալու ուրախութենէն առլի, ուզեց ինքն իսկ աւետել բարեբաստիկ դէպքը։ Սեպտ. 17ի առտուն Ռաքօնիճիի դղեակէն մեկնեցան յիսունէն աւելի հեռագիրեր զորս ինք խմբագրեց։ Առաջին հեռագրերն ուղղուեցան վարչապետ Մ. Ճօլիդդիի, Սև—Լերան իշխանական ընտանիքին, Մ. Լուպէի, Զարին և այլ վեհապետներու։ Թագաւորն իր սենեակն առանձնացաւ առաւօտեան ժամ երեքին ատենները միայն, բարեբաստիկ դէպքն աւետելէ վերջ նաև արքունեաց աղօթարար Մօնս. Պէքքաբիայի, որ Պապին աւետեց զայն երբ անցեալ Բ. ունկնդրութեան ընդունուեցաւ։ Ինչպէս հեռագիրը ծանոյց, Թագաւորը մէկ միլիոն ֆր. նուիրեց անկար գործաւորներու հանգստեան թօշակի ազգային Սնտուկին։ Ոչ—պաշտօնական մկրտութիւնը կատարուեցաւ Թուրինոյի արքեպիսկոպոս կարդինալ Ռիչելմիի կողմէ, որուն արտօնութիւն տուած էր Պապը։ Մանուկին վկայականը քանի մ՚օրէն պիտի խմբագրուի Արքունեաց նոտարին կողմէ, որ վարչապետ Մ. Ճօլիդդին է, ինչպէս նաև Ծերակոյտի նախագահին կողմէ։ Թագուհւոյն և նորածին իշխանին առողջական վիճակն յոյժ գոհացուցիչ է։ Արքայական ընտանիքը Ռաքօնիճիի դղեակը պիտի մնայ մինչև Հոկտ. 20 և յետոյ Սան—Ռոսսօրէ պիտի երթայ։ Նոյեմբերի մէջ, Թագաւորն ու Թագուհին և փոքրիկ իշխանն Հռոմ պիտի երթան մկրտութեան հանդիսաւոր արարողութեան համար։

—Գահաժառանգ նորածին իշխանին ստնտուն ամենամեծ խնամով ընտրուեցաւ Տօդդ. Քուէրիքոյի կողմէ։ Բիէմօնդէցի մանկամարդ մ՚է, Ռաքօնիճիի արքայական որսատուններու պահապանի մը կինը, 24 տարեկան, և մայր խոշոր մանչու մը։ Ստնտուն իր զաւկին հետ տեղաւորուեցաւ արքայական դղեակին մէջ։ Պաշտօնապէս յանձն առած է երկու տարի չտեսնել ոչ իր ամուսինն ոչ ալ իր ընտանիքը։ Երկու տարի շարունակ ամսական 600 ֆր. պիտի ստանայ և ապա ցկեանս 100 ֆր. ամսաթոշակ։ Ցորչափ պալատան մէջ բնակի, ամենամեծ պատիւներ պիտի վայելէ, և իր տրամադրութեան ներքև պիտի ունենայ բազմաթիւ սպասաւորներ։ Իր ուտած կերակուրները պիտի ուտէ, պալատան բժիշկներուն հսկողութեան ներքև։ Չանակորայի մէջ, Իտալիոյ գահաժառանգ իշխանին ծննդեան աւետումն ամենամեծ ուրախութիւն պատճառեց։ Ժողովուրդը, ստուար խումբերով, փողոցներն յածեցաւ և ուրախութեան աղաղակներ արձակեց իտալական դեսպանին բնակարանին առջև։

ՆԵՐՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

ԱՅՑՕՐՈՒԱՆ ՊԱՇՏՕՆԱԿԱՆՔ

Պետական Խորհրդոյ քաղաքային ճիւղին անդամ անուանուեցաւ Էվգաֆի նախարար Ղալիպ փաշա։

Էվգաֆի նախարար անուանուեցաւ Պետական Խորհրդոյ քաղաքային ճիւղին անդամ Թիւրխան փաշա։

—Ուլայի Ա. աստիճան տրուեցաւ Պէշնի օսմ. դեսպանատան խորհրդական Ռաղըպ պէյի։ Մեճիտիյէի աստիճան՝ Բէյանի Գայմագամ Ահմէտ Շիւքրի էֆ.ի։

— Դ. Մէճիտիյէ պատուանշան տրուեցաւ Արտաքին գործոց Թղթակցութեան դիւանի անդամ Ճէվատ պէյի։

ՊԱՇՏՕՆԱԿԱՆ ՋԵԿՈՒՑՈՒՄ

«Երէկ իրիկուն, Դչ., ամերիկեան դեսպան Մր. Լիշման Կայսերական Պալատ հրաւիրուեցաւ, և ճաշելէ վերջ, շնորհուած Կայսերական արտօնութեամբ, պատիւ ունեցաւ ոչ—պաշտօնապէս ներկայանալու Վեհ. Կայսեր։»

ՅՈՒՆԱՑ Պատրիարք Տ. Եօաքիմ Գ. երէկ գործակատարին և Եփեսոսի և Նիկոմիդիոյ Մետրապոլիտներուն հետ Կայսերական Պալատ երթալով, տեսակցեցաւ Ա. քարտուղար Բարձր. Թահսին փաշայի հետ։

—Տ. Եօաքիմ Գ.ի անուան տարեդարձին առթիւ, Յունաց Պատրիարքարանն այսօր գոց կ՚մնայ։ Ն. Սրբազնութեան ծննդավայրին՝ Պօյաճը քէօյի եկեղեցին մէջ այս առաւօտ արարողութիւններ կատարուեցան և մաղթանքներ եղան։

ԲԱՐՁՐ. ԹԻՒՐԽԱՆ ՓԱՇԱ երէկ Կայսերական Պալատ երթալով, իր երախտագիտական զգացումները մատոյց յառաջ Կայսերական Գահոյից, Էվգաֆի նախարար անուանուելուն առթիւ։ Ն. Վսեմութիւնն երէկ ներկայ գտնուեցաւ Նախարարաց Խորհրդոյ սովորական նստին։

Կենսագրական Ծանօթութիւն.— Էվգաֆի նորընտիր նախարար Թիւրխան փաշա Բէրմէթի գաւառակին երեւելիներէն Եահհա պէյի որդին է։ 1263ին ծնած է Թըրհալայի մէջ։ 1283ին Բ. Դրան Թարգմանութեան դիւանը մտնելով, 1284ին Բեդերսպուրկի օսմ. դեսպանատան Բ. քարտուղար և ապա Ա. քարտուղար անուանուեցաւ։ Այս միջոցին երից գործակատարի պաշտօն վարեց։ 1291ին Պերլինի օսմ. դեսպանատան պաշտօնեայ, 1297ին Անթալիոյ և 1302ին Ուրֆայի կառավարիչ անուանուեցաւ։ Յետոյ Մատրիտի Օսմ. դեսպան, և ապա Կրէտէի կուսակալի փոխանորդ եղաւ, և 1312ին Արտաքին գործոց Նախարար և 4 ամիս վերջն ալ Պետական Խորհրդոյ քաղաքային ճիւղին անդամ անուանուեցաւ։ 1316ին Լիվատիա ղրկուեցաւ Զարին բարի գալուստ մաղթելու, և վերադարձին իբրև Օսմ. Ս. պատուիրակ Լա Հէյ ղրկուեցաւ Խաղաղութեան Դիւանախորհուրդին մասնակցելու համար։ Բարձր. Թիւրխան փաշա այնուհետեւ երկրորդ անգամ Լիվատիա գնաց, ներկայ գտնուեցաւ Անգլիոյ Թագաւորին թագադրութեան հանդէսին, մասնաւոր պաշտօնով Ջէթինէ ղրկուեցաւ, և վերջին անգամ ալ Հիճազի երկաթուղւոյ Դամասկոս—Մաան գծին բացման հանդէսին նախագահեց։

ՌՈՒՄԷԼԻԻ ՆԱՀԱՆԳՆԵՐԸ. — Ինչպէս Սելանիկի և Մանասդըրի մէջ, Ըսկիւպի մէջ ևս ոստիկան—զինուորներու վարժարան մը պիտի հաստատուի։

ՀԻԼՄԻ փաշա Մ. Կրիքարիս նախընթաց օր Կայսերական Պալատ երթալով տեսակցեցաւ Ա. քարտուղար Բարձր. Թահսին փաշայի հետ։

ՄԱՀՍՈՒՍԷԻ Պօօր. շոգենաւն երէկ արընթացութեան փորձեր կատարեց, որով հասկցուեցաւ թէ ժամը 16 մղոն արագութիւն ունի։ Շատ վայելուչ կերպով կահաւորուած է։

ՄԱՄՈՒՐԷԹ—ԻՒԼ—ԱԶԻԶԻ ոստիկան—զինուորներու գունդն ևս, Բարձրագոյն հրամանաւ, Մարդինի հրացաններով պիտի զինուի, և հին զէնքերն Արքունի Թնդանօթարանին պիտի յանձնուին։

ԵՐԿՐԱԳՈՐԾԱԿԱՆ ՊԱՆՔԱՅԻՆ ՊԱՀԱՆՋՆԵՐԸ. — Տէրսիմ գաւառին մէջ (Մամուրէթ—իւլ—Ազիզ) Երկրագործական Պանքային ունեցած պահանջներն ևս Պետական Գանձուն միւս պահանջներուն գործառնութեանց համաձայն պիտի գանձուին։ Այս մասին հարկ եղած հրահանգները տրուեցան առ որ անկ է։

ՔԱՐԱՆԴԻՆԱ. — Առողջապահական Խորհուրդին որոշմամբ, Բօռ—Սայիտէ եկողներն երեքուրնէ սկսեալ բժշկական քննութեան պիտի ենթարկուին, առողջապահական բժիշկ ունեցող առաջին նաւահանգստին մէջ։

—Առողջապահական Խորհուրդին որոշմամբ, Պաթումէ հասնող շոգենաւերը կրնան Զօնկուլտաքի մէջ կրել դրուած բժշկական քննութիւնն և Պաթումէ եկող ճամբորդներուն գոյքերն ու աղտոտ ճերմակեղէններուն ալ քիմիական հականեխութիւն ...։

ԾԽԱԽՈՏ ՄՇԱԿՈՂՆԵՐԸ.— Կայսերական Կառավարութիւնն ազդարարեց առ որ անկ է, թէ ծխախոտ ցանելու համար դիմում ընող երկրագործներուն պէտք չէ օրինական արտօնութիւնը զլանալ, այլ ընդհակառակն պէտք է դիւրութիւններ ընծայել և քաջալերել անոնց ջանքերը։

ԵՐՈՒՍԱՂԷՄԻ նորընտիր կառավարիչ Րէշիտ պէյի պաշտօնը վաւերացնող Կայսերական Ֆէրմանն հանդիսաւորապէս կարդացուեր է Վեհ. Կայսեր Գահակալութեան տարեդարձին օրը, ի ներկայութեան քաղաքային ու զինուորական իշխանութեանց, և այս առթիւ բարեմաղթութիւններ եղեր են։

ԴՐՈՇՄԱՏՈՒՐՔԻ ԿԱՆՈՆԱԳԻՐԸ.— Դրոշմատուրքի Նոր Կանոնագրին 77րդ յօդուածին համաձայն, ամէն տեսակ պետական տուրքերու գանձման փոխարէն ստացագիր տալը (մաքպուզ իլմիւխապէրի) թէև պարտաւորիչ է, սակայն Իմամներն ու Մուխթարները Մարդահամարի Վարչութեան ղրկուած ծննդոց, ամուսնութեանց և բնակարանի փոփոխութեանց վերաբերեալ իլմիւխապէրներուն համար լոկ ծախքին առնուած ըլլալը ծանուցանելով առանց դրոշմի կ՚ստորագրէին։ Այս մասին ձեռնհաս պաշտօնատան կարծիքն հարցուած էր։ Նկատելով որ մարդահամարի դէպքերուն վերաբերեալ իլմիւխապէրներէն 100ին 60ական եւ 20ական ծախք կ՚առնուի, և ծախքին նուազութեան պատճառաւ ստացագիր չի տրուիր, օրատետրին մէջ հասոյթ նշանակելու համար դրամը սնտուկին կ՚յանձնուի, ծախքին քանակութիւնն Իմամներուն և Մուխթարներուն կողմէ տրուած տեղեկալ իլմիւխապէրներուն վրայ նշանակելով կ՚ստորագրուի, և նկատելով որ Մարդահամարի դէպքերուն, այն է՝ ծննդոց, ամուսնութեանց, բնակարանի փոփոխութեանց, ամուսնալուծութեանց և վախճանմանց վերաբերեալ իլմիւխապէրները, Պետական Խորհրդոյ որոշմամբ, դրոշմատուրքէ զերծ են, ձեռնհաս պաշտօնատանը պատասխանեց թէ պէտք է ըստ առաջնոյն կատարել գործառնութիւնները, այն է հարկ չկայ դրոշմաթուղթ փակցնել իլմիւխապէրներուն ետին։

ՏԷՏԷ ԱՂԱՃԷ կ՚գրեն թէ նոր բերքերն առատօրէն կ՚հասնին նաւահանգիստ, եւ Արեւելեան երկաթուղւոյ մթերանոցներն արդէն լցուած են։ 4,000 թօնոյէն աւելի պատրաստ արմտիք կայ։ Շարիթուս առեւտրական շոգենաւ մը Անվերս պիտի մեկնի 1000 թօնօ արմտիքով։

ԷՐԶՐՈՒՄԻ նահանգին ոստիկան—զինուորներու կեդրոնական ու շրջանի վաշտերուն վերակազմութիւնն աւարտած ըլլալով, հրամանատարներուն, սպաներուն և զինուորներուն ցուցակները ղրկուած են Սպարապետութեան։

ՍԱՄՈՍԻ ԻՇԽԱՆ Եանքօ Վիթինոս էֆ. վերջին երկրաշարժէն արկածեալ գիւղերն այցելելէ վերջ, Վաթի վերադարձեր և անմիջապէս զանազան յանձնաժողովներ կազմեր է, երկրաշարժին պատճառած նիւթական վնասները ճշտելու և արկածելոց նպաստելու համար։

ԵՐԿՐԱՇԱՐԺ.—Անցեալ օր Դարդանէլի մէջ երկրաշարժի ցնցում մը զգացուած է արեւելքէն արեւմուտք ուղղութեամբ։

ԼՈՆՏՈՆԻ Պրիթիշ Միւզէօմի կողմէ հնագէտ Մր. Հօկարթ նախընթաց օր Պոլիս հասաւ, և ի մօտոյ Այասուլուգ (Եփեսոս) պիտի երթայ, Արտեմիսի տաճարին պեղումներուն վրայ հսկելու համար։ Կայսերական Իրատէի մը համաձայն, նոյն պեղումներուն ներկայ գտնուելու պաշտօն ունեցող Մաքրիտին ալ Հոկտ.ի սկիզբն Եփեսոս պիտի ուղեւորի։

ՇԻՐՔԷԹԻ ԽԱՅՐԻԷՅԻ Վարչութիւնն որոշեց շոգենաւային ուղղակի երթեւեկութիւն մը հաստատել Սիրքէճիի և Գատըգիւղի միջև, և այս նպատակաւ երկու նաւաձիգ շոգենաւ պիտի գնէ։

—Սապահ ցաւ կ՚յայտնէ որ Հայտար—Փաշայի ու Պէչիքթաշի միջև շոգենաւային ուղղակի երթեւեկութիւն մը հաստատելու համար, Մահսուսէի Վարչութեան ու Շիրքէթի միջև բանակցութիւնք դեռ վերջնական համաձայնութեան չեն յանգած։

ՆՈՒԱԶՈՒՐԴ.— Սպարապետի Դուռը ժամանակէ մ՚ի վեր նուազուրդի դրած էր Պոլսոյ Օսմ. զօրքերուն պէտք ունեցած ցորենը, շաքարը, Րամազանցու ցորենն և ձիերուն պէտք ունեցած գարին։ Նախընթաց օր ընդհ. նուազուրդը վերջ գտաւ, և բոլոր յանձնառուներն ետ քաշուելով, վերջին գինը մնաց Իլիաս պէյի և Միչօնաքի էֆ.ի և Ընկ.եան վրայ։ Սպարապետ Ալի Րիզա փաշա որոշուած գիները բարձր գտնելով, իր քով հրաւիրեց նուազուրդին մասնակցողները, և քաջալերեց որ գիները քիչ մ՚աւելի կոտրեն յօգուտ Պետական Գանձուն։ Այս քաջալերութեան վրայ, նուազուրդը նորէն շարունակուեցաւ և վերջապէս ցորենին քիլօն 28 փարայի, շաքարին քիլօն 70 փարայի, Րամազանցու ցորենին քիլօն $29\frac{1}{2}$ փարայի և գարիի քիլօն 21 փարայի հայթայթել ստանձնեցին Իլիաս պէյ, Միչօնաքի էֆ. և ընկերք, որով Պետական Գանձը տարեկան 12,000 ոսկիի շահ մ՚ունեցաւ, կ՚ըսէ Սապահ։

ԲՈՒԼԷՐԱ.—«Կազէթ Մէտիքալ տ՚Օրիան» քոլէրայի մասին հետեւեալը կը գրէ.—«Պարսկաստանի առողջական վիճակը բարւոքած չէ վերջին տասնհինգօրուան մէջ։ Ընդհակառակն, քոլէրան կը տարածուի Թեհրան—Դաւրէժի ճամբուն վրայ և վերջին օրերս սաստկացած է Քէրմանշահի մէջ։ Համաճարակն երեւցած է նաև Մէրաղայի և Դաւրէժի մէջ. նաև Պաքուի ու Էնզէլիի մէջ։ Մէրվի զօրանոցին մէջ 53 դէպքեր (9ը մահացու) պատահած են. քաղքին բնակչութեան մէջ 15 դէպքեր (9ը մահացու)։ Պարսկաստանի առողջական վիճակը պէտք է ուշադրութեան առարկայ ընել, ո՛չ միայն անոր համար որ քոլէրան սաստիկ կ՚ճարակի Պարսկաստանի մէջ, այլեւ անոր համար որ համաճարակը կրնայ Կովկաս անցնիլ, և կ՚գտնուի Օսմ. սահմանագլխին մօտ։ Ասոր հակառակ, համաճարակը կայուն վիճակ մ՚ունի Միջագետքի մէջ։ Տեղ տեղ դէպքեր կ՚պատահին, ինչպէս Պաղտատի մէջ, ուր դէպքերուն թիւն 100—150էն 35ի իջած է, բայց Պասրայի մէջ կ՚աւելնայ։ Միեւնոյն լաւ վիճակը կ՚տիրէ Մուսուլի և Միջագետքի սահմանակից գաւառներու մէջ։»

—Պոլսոյ առողջական վիճակին նկատմամբ նշանակելի բան մը չկայ։ Մահերու թիւը սովորական է։ Բերայի խճողուած թաղերէն ոմանց մէջ ծաղկախտի ցանցառ դէպքեր կ՚պատահին։

ԱՌԵՒՏՐԱԿԱՆ ԼՈՒՐԵՐ

ՑՈՐԵՆ.—Հրապարակն հանդարտ է, բայց գիներն հաստատ են։ Երէկ հասան Անատոլուէ 14 վակոն և Րումէլիէ 3 վակոն։ Գիներն են Անատոլուի ճերմակ ցորեն՝ $36\frac{3}{4}$—37 փր., Բ. տեսակ՝ 36 —$36\frac{1}{2}$ փր., կարծր՝ $33\frac{1}{4}$—34 փր., խառն՝ 32—33 փր., Րումէլիի կակուղ՝ $35\frac{1}{2}$—36 փր., կարծր՝ 33 - $33\frac{1}{2}$ փր.։

ԱԼԻՒՐ.— Գիներն հաստատ են. Ալեքսանտրովքա Թ. 000, 88 ղչ., Թ. * 81—82 ղրչ., Վառնա՝ 80—81 և 72—73, տեղական Բըրմա՝ 74—75 ղչ., ստորին՝ 69—70, Մարսիլիա կակուղ՝ 63—68, կարծր 58—60 ղչ. պարկը։

ԳԱՐԻ.— Մերսին և շրջակայք՝ քիլէն $10\frac{1}{2}$—11 ղչ., Դանուբ՝ 11—$11\frac{1}{2}$ ղչ., գարեջուրի տեսակը՝ $26\frac{1}{2}$—27 փր., էքսպրա՝ $28\frac{1}{2}$—30 փր.։

ԹԻՒՋՆԱԿԵՐ.— Հրապարակն հանդարտ է։ Օխան 99—100 փր.։

ՎԱՐՍԱԿ.— Օխան 24 —$24\frac{1}{2}$ փր.։

ԵԳԻՊՏԱՑՈՐԵՆ.— $28\frac{1}{2}$—29 փր., կտաւատ $47\frac{1}{2}$—48 փր., կորեկ՝ 28—29 փր., խաշխաշ՝ 55—56 փր. օխան։

ՔԱՐԻՒՂ.— Գիները կ՚բարձրանան։ Անատոլը 37 ղչ., և 2 թիթեղն 35 ղչ.։ դրանդիրով 28 ղչ. անուկն և 30 ղրչ. 2 թիթեղը։

ՇԱՔԱՐ. — Մ. Լիխդ կ՚կարծէ թէ Եւրոպայի մէջ ճակնդեղի շաքարին արտադրութիւնն այս տարի 75,000 թօնօ պակաս պիտի ըլլայ անցեալ տարուան հետ բաղդատմամբ։ Մէն մի երկրի ամբողջ արտադրութիւնն հետեւեալ կերպով հաշուած է։

	1904 -05	1903—04
Գերմանիա	1,750,000	1,953,435
Աւստր.-Հունգարիա	1,040,000	1,117,310
Ֆրանսա	670,000	804,401
Պելժիա	190,000	203,446
Հոլանտա	120,000	128,551
Ռուսիա	950,000	1,200,000
Ուրիշ երկիրներ	370,000	410,000
Թօնօ	5,090,000	5,852,043

Արտադրութեան այս նուազութենէն զատ, պատրաստ մթերքն ևս 600,000 թօնօ պակաս է անցեալ տարուան պատրաստին հետ բաղդատմամբ։

Քրոնիկ Հայ. Եկեղեցիոյ

ԿԻԼԻԿԻՈՅ ԿԱԹՈՂԻԿՈՍԻՆ ԳԱԼՈՒՍՏԸ
Ի Կ. ՊՈԼԻՍ

Երէկ, միջօրէէն եաքը, Ս. Պատրիարք Հայրն հեռագիր ստացաւ Իսքէնտէրունէ, Կիլիկիոյ Ամեն. Տ. Սահակ Ս. Կաթողիկոսէն, ծանուցանող թէ, շնորհեալ կայսերական բարեհաճ Իրատէին համեմատ, իր յարգանքն ու մեծարանքն յտոս կայսերական Գահոյից մատուցանելու համար, Կ. Պոլիս կուգայ, և երէկ Իսքէնտէրունէ մեկնած է Լօյտի Մօրիա Թէրէզա շոգենաւով։

Ս. Պատրիարք Հայրը, այս հեռագիրն ստանալուն պէս, կարևոր զեկուցումներն ըրաւ ուր որ անկ է, և Տ. Սահակ Ս. Կաթողիկոսին պատշաճ ընդունելութիւն ընելու համար, պէտք եղած տնօրինութիւններն ըրաւ, խորհրդակցութեամբ Բաղաքական Ժողովոյ ատենապետ Տիգրան էֆ. Եուսուֆեանի հետ, որ այս նպատակաւ Ն. Սրբազնութեան այցելեց այսօր։ Ս. Կաթողիկոսը պաշտօնապէս պիտի հիւրընկալուի Երուսաղեմատան մէջ։

Տ. Սահակ Ս. Կաթողիկոսն իր գալուստն հեռագրած է նաև Երուսաղէմի Պատրիարքական Փոխանորդ Տ. Գէորգ Սրբազանին։

Մայրաքաղաքիս ազգայնոց թէ՛ եկեղեցական թէ աշխարհական դասակարգերուն մէջ, վստահ ենք որ Կիլիկիոյ Ս. Կաթողիկոսը լաւագոյն ընդունելութիւն մը պիտի վայելէ, որովհետև իր ուղղամիտ պաշտօնավարութեամբ և իր անձնական բարեմասնութեամբք ընդհանուր համակրանքի առարկայ եղած է, մանաւանդ իր Կաթողիկոսական բարեյաջող ընտրութենէն ի վեր։

ՎՐԱՍՏԱՆԻ ԱՌԱՋՆՈՐԴԸ

Անցեալ օր ծանուցինք թէ Զարն հաստատած է Գեր. Տ. Պարեգին Եպիսկոպոս Սաթունեանցի անուանումը Տփղիսի Առաջնորդութեան։ Սաթունեանց Սրբազան բնիկ Աշտարակցի է։ Գէորգեան ճեմարանին աշակերտած է։ Վարդապետ ձեռնադրուած է 1884ին։ Իր առաջին պաշտօնն եղած է առաջնորդական փոխանորդութիւն Նուխիի մէջ։ Տ. Գէորգ Կաթողիկոսին մահէն եաքն երբ դպրոցները փակուեցան, Պարեգին Վրդ. չուզեց փակել Նուխիի դպրոցը, և պահ մը անպաշտօն թողուեցաւ։ Յետոյ Նոր Նախիջեւանի Ս. Խաչ վանքին վանահայր կարգուեցաւ։ Հոն իր պաշտօնավարութիւնն օգտակար եղաւ։ Վանքին կալուածներն աւելցուց, և կեցածները բարւոքեց։ Տ. Մակար Կաթողիկոս գնահատելով իր գործունէութիւնը, Աղեքսանդրապոլի Առաջնորդ կարգեց զինք։ Հոն վեց հազար րբլ. հաւաքելով և շատ մը գործաւորներ ձրի աշխատցնելով Առաջնորդարան մը շինեց եռայարկ։ Եթէ Մակար Կաթողիկոսի մահը վրայ չհասնէր, իր օրով եպիսկոպոս կ'ձեռնադրուէին Պարեգին Վրդ., Նահապետ Վրդ. և Վահան Վարդապետ։ Այս վերջին երկուքը տակաւին Կովկասի սահմանէն դուրս, Խրիմի մէջ կ'պաշտօնավարեն։ Տ. Մակար Կաթողիկոսին մահէն եաքը, այս երեք վարդապետք առարկայ եղան հակառակութեան Կաթողիկ. Տեղապահ հանգուցեալ Երեմիա Եպս. Գալուստեանի և Արիստակէս Եպս. Սեդրակեանի կողմէ։ Այս եպիսկոպոսներուն համամիտ էր Սինոդի Նախորդ Պրոկուրոր վրացի Բ. Քանչելի։ Արդի Ս. Հայրապետին գործի գլուխ անցնելէն եաքը, Պարեգին Վրդ.ի արարքը քննեցին հանգուցեալ Կիրեղ Եպս. Սրապեանց և Գրիգոր Եպս. Գառնակերեան, և արդարացուցին, հերքելով Երեմիա Եպս.ին և Արիստակէս Եպս.ին զրպարտութիւնները։ Հետեւապէս, Ս. Հայրապետը նախ և առաջ Շուշիի առաջնորդական տեղապահ կարգեց Պարեգին Վարդապետը, և Շուշեցիք գոհ մնացին անոր կրթական և վարչական գործունէութենէն։ Իր Շուշի եղած պահուն ձեռք բերաւ 40 տարիէ ի վեր չգործադրուած Խանդամիրեանց կտակն 56,000 րբլ.ի, համաձայնութիւն գոյացնելով ժառանգորդներուն մէջ, և գործածեց Թեմական Դպրանոցին շինութեան։ Յայտնի է թէ այս Դպրանոց փակուած է այժմ, վերջին կարգադրութեանց շարքին մէջ, և Գրիգոր Եպս. Գառնակերեան յաջորդած է Սաթունեան Վրդ.ին։ Արդի Ս. Հայրապետն ևս գնահատելով այս վարդապետին անբասիր վարքն և վարչային օգտաւէտ ընթացքը, եպիսկոպոս ձեռնադրեց և Սանահնի վանքին վանահայր կարգեց։ Հոն ալ նորոգութիւններ կատարեց, երկաթուղիի կայարանէն մինչև վանքը տանող խճուղի մը շինեց, վանքին մէջ երկյարկ շէնքեր աւելցուց, ուխտաւորներուն ապահովութիւնը չահելով և վանքին հասոյթն աճեցնելով։ Ս. Հայրապետը շատ կ'սիրէր Եկեղեցւոյ տարեգրութեանց մէջ նշանաւոր հանդիսացած սրբատեղիներուն վերանորոգումը, և ասոր համար գոհ մնաց Սաթունեանց Եպիսկոպոսին աշխատանքէն որ մէկ ամիս առաջ Վրաստանի և Իմէրէթի Առաջնորդութեան աւագ պաշտօնին համար առաջարկեց կայսեր, որ վաւերացուց Օգս. 24ին։ Ռուսահայք առ հասարակ գոհ մնացին այս ընտրութենէն։

Զէյթունի Ս. Աստուածածնայ վանքին մէջ, բազմաթիւ ուխտաւորաց ներկայութեան կատարուեցաւ է Ս. Աստուածածնայ տօնախմբութիւնը։ Պատարագիչ է Տ. Խաչատուր Մ. Վրդ. Տէր–Ղազարեան, և Թուրքերէն լեզուով քարոզ մը խօսեր է նոյն տօնին վրայ։ Յաջորդ օրն ալ, մեռելոցի աւուր քարոզեր է վանքին մէջ։ Ամէն տարի հեռաւոր տեղերէ ուխտաւորներ կուգան Ս. Անանիա Առաքեալին մասունքին Աջին դպչելով բժշկելու իրենց ախտը կամ հիւանդութիւնը։ Այս տարուան ուխտաւորներուն բազմութիւնը նուազ է եղեր անցեալ տարուանէն։ Այս նուազութեան պատճառ կը նկատուի Զէյթունէ 3 ժամ հեռու Ճիհան գետին վրայ ձգուած կամուրջին խանգարուած ըլլալը։ Այս կամուրջն անցեալ տարի մասամբ քարաշէն և մասամբ փայտաշէն կառուցուած էր, սակայն Ճիհան գետն յորդելով քանդեց զայն։

—Յոյն Մելքիտներու Պատրիարք Տ. Կիրիլլոս նախընթաց օր այցելեց Ս. Պատրիարք Հօր։

—Կրօն. Ժողովոյ վերջին նստին մէջ խնդրուեցաւ Ս. Պատրիարքէն որ հրաւիրէ Մանկունի Սրբազանը Ժողովին մասնակցելու, քանի որ ժամանակէ մ'ի վեր բացակայ կ'մնայ նիստերէն։

—Արմաշու դպրեվանքին այս տարուան ընթացաւարտ չորս սարկաւագները Ս. Պատրիարք Հօր խնդրագիր մը մատուցած են, որով կ'փափաքին իմանալ թէ կեդր. Վարչութիւնն ինչ տնօրինութիւն պիտի ընէ իրենց մասին երբ Դուրեան եպիսկ.ի մեկնումով անորոշ կ'մնայ իրենց վիճակը։

—Վաճառական Յակոբ էֆ. Սամթճեան և ժամագործ Յակոբ էֆ. Ջիրաքեան այցելեցին Ս. Պատրիարք Հօր։

—Պրուսայի Կուսակալ Րէշիտ փաշա նամակով մը շնորհակալութիւն յայտնեց Տ. Ներսէս Վրդ. Խապայեանի որ շնորհաւորական հեռագիր մ'ուղղած էր Վեզիրութեան աստիճանին բարձրանալուն առթիւ։

—Պլէճիկի ծանօթ ազգայիններէն Գրիգոր աղա Կիրակոսեան մահկանացուն կնքեր է տեղւոյն մէջ։ Յիշեալը կառավարական ժողովներու կ'անդամակցէր, և Առաջնորդարանի գործոց մէջ ալ նշանաւոր մասնակցութիւն ունեցած էր. երկու մանչ ունէր, որոնց արտադրութիւնները կ'գնահատուէին Լիօնի և Միլանի մէջ։ Այս մանչարանները բազմաթիւ աշխատաւորներու ապրուստը կ'հոգային։

—Նաւլը Գազուր Կրթ. Մասնաժողովին որուն գործունէութիւնը բաւական արդիւնաւոր եղած էր վարժարանին համար, ցրուեր է։

—Երիտասարդ գրագէտ Մ. Ա. Պարսամեան այս օրերս հրատարակեց բանաստեղծութեանց գողտրիկ հատոր մը, Անըրչըվ, որ մաս կ'կազմէ Նշան—Պալւկեան մատենադարանին։

—Թաղական Խորհուրդս բերկրութեամբ կ'ծանուցանէ ի գիտութիւն բարեպաշտ Թաղեցւոց և ուխտաւորաց թէ յառաջիկայ Սեպտ. 12 Խաչվերացի տօնին առթիւ Ամեն. Ս. Պատրիարք Հայրն հանդերձեալ է Ս. Պատարագ մատուցանել Ս. Խաչ Եկեղեցւոյս մէջ ու իր հոգեշունչ քարոզութեամբն միխթարել ժողովուրդը, և երեկոյին նախագահել Խաչվերացի արարողութեանց։ Ի դիմաց

Թաղ. Խորհրդոյ Սկիւտարի Ս. Խաչի
Ատենադպիր — Վ. Ատենապետ
Մ. Եաղմուրեան — Յարութիւն Ս. Այնէճեան

ԿԵՍԱՐԻՈՅ ՄԵՐ ՊԱՏ. ԲԱԺԱՆՈՐԴՆԵՐՈՒՆ.—Կեսարիոյ մեր գործակալը տեղէդ մեկնած ըլլալով, այլ եւս այն քաղաքին մէջ գործակալ պիտի չունենանք։ Այս օրէն սկսեալ բաժանորդագրութեանց համար պէտք է դիմել ուղղակի Բիւզանդիոնի Տնօրէնութեան։ Իսկ մինչև ցարդ եղած հաշիւները կարգադրել գործակալին կամ անոր նշանակած փոխանորդին հետ։ 3—1

ԱՅՍՕՐՈՒԱՆ ՀԵՌԱԳՐԵՐ
Կ. ՊՈԼՍՈՅ ԳՈՐԾԱԿԱԼՈՒԹԵԱՆ

ԲԵՏԵՐՍԲՈՒՐԿ, Սեպտ. 21.— Զօր. Քուրոբաթքին կ'հեռագրէ Զարին երէկի թուով. «Մեր բանակին ճակտին վրայ ոևէ փոփոխում յառաջ չէ եկած։ Ամսոյս 19ին տեսնուեցաւ որ թշնամի ջոկատ մը Տալինի (Իալինդ) կիրճին արեւելեան կողմը կ'շարժէր։ Ամսոյս 20ին կէս օրէ վերջ թշնամին երկիցս յարձակեցաւ այս կիրճին մօր դիրքին վրայ, մինչդեռ չորս գումարտակներ կ'ջանային մեր ձախ կողը պաշարել, բայց այս փորձ չյաջողեցաւ, զի բոլոր յարձակումներն ետ մղուեցան և պաշարողական շարժումը կասեցուցինք։»

ՍԷՈՒԼ, 21. — Քօրէայի ճափոնական զօրաց հրամատար Զօր. Հարակուչի Թօքիօ կանչուեցաւ։

ԹՕՔԻՕ, 21.—Ճափոնցիք կ'շարունակեն յառաջ երթալ դէպի Մուգտէն։

ԽԱՐԲԻՆ, 21.—Ամսոյս 20էն ոևէ փոփոխում յառաջ չեկաւ մեր բանակին հարաւային ճակտին վրայ։

ԹԱԳԱԴՐՈՒԹԻՒՆ
ՍԵՐՊԻՈՅ ԹԱԳԱՒՈՐԻՆ

ՊԵԼԿՐԱՏ, 21.— Բետըր Թագաւորին Թագադրութիւնն այսօր տեղի ունեցաւ։ Արշալոյսին թէ՛ Պելկրատի և թէ գլխաւոր քաղաքներուն մէջ 21 թնդանօթներ աւետեցին հանդէսին սկզբնաւորութիւնը։ Արքայական Թափօրն առտուան ժամ 8ին պալատէն մեկնեցաւ հետեւեալ կարգով. Բարձրաստիճան սպայ մը ձիով, իբրև Տնօրէն Թափօրին, Թագաւորին երկու պատգամաւորները՝ ձիով, հեծելազօրաց 4րդ գունդէն կէս վաշտ, գահաժառանգ Կէօրկ իշխանին և Ալեքսանտր իշխանին դաստիարակները՝ առաջին կառքով, արքայական անձնական գանձուն մատակարարն և արքունեաց Մարէշալը՝ երկրորդ կառքով, ձիաւոր պահակագունդէն գումարտակ մը և ապա երկու յառաջընթաց սպասաւորներ, Ալիս իշխանուհին և Բաւել իշխանը պալատական քառաձի կառքով, որու քովերէն երկերկու սպայ, ձիաւոր պահակախումբէն գումարտակ մը, երկրին ներքին գունդերուն պատուիրակութիւններն իրենց դրօշներով, մունետիկ մը Թագաւորին զինանշանով, ուրիշ մունետիկ մը Թագաւորին դրօշով, վերջապէս Թագաւորը՝ գահաժառանգ Կէօրկ իշխանին և Ալեքսանտր իշխանին հետ, երեքն ալ ձիով, իրենց ետեւէն ունենալով Թիկնապահներ, ընդհ. Սպայակոյտն և արքայական պահակազօրաց ձիաւոր գումարտակ մը։ Թափօրն այս կերպով Մայր—եկեղեցի գնաց, ուր կ'գտնուէին դեսպանները, նախարարներն ու բոլոր հրաւիրեալները։ Թագաւորն եկեղեցւոյն դրան առջեւ ընդունուեցաւ մետրապոլիտէն և կղերէն։ Հետեւակազօրաց ենթասպաներու վարժարանին ուսանողներէն կազմուած պատուակալ գումարտակը, որ եկեղեցիին առջեւ շարուած էր արքայական հետեւակ պահակագունդին նուագախումբով, զինուորական պատիւներ ընծայեց։ Պելկրատի բերդը 21 թնդանօթով աւետեց Թագաւորին մեկնումը պալատէն։ Բովանդակ ճամբուն վրայ զօրքերն երկու կարգ շարուած էին։ Այս զօրքերուն մէջտեղերն ալ կեցած էին սերպ ազգին և արհեստապետութեանց պատուիրակներն և Պելկրատի զանազան դպրոցներուն ուսանողները։

Թագադրութեան արարողութիւնը կատարուեցաւ Օրթոտոքս Եկեղեցւոյ ծէսով։ Պելկրատի բերդը 101 թնդանօթով ողջունեց թագադրութեան հանդիսաւոր արարողութիւնը։ Առաջին հարուածն արձակեց Գարա—Եօրկէվիչի թնդանօթը, որուն պղինձէն ձուլուած է արքայական թագը։ Հանդիսական արարողութենէն եաքը, Թագաւորն ստորագրեց թագադրութեան վաւերագիրը, զոր նախապէս ստորագրած էին մետրապոլիտը, Նախարարաց Խորհրդոյ և Ազգային Ժողովին Նախագահները, նախարարները, Պետական Խորհրդին և Վճռաբեկ Ատենին նախագահները։ Վարչապետը ներկայացուց զայն Թագաւորին, և Թագաւորն ալ ստորագրելէ եաքը, կրթական նախարարին տուաւ, պետական դիւանատան մէջ պահուելու համար։

Երբ թագադրութեան արարողութիւնը վերջացաւ, արքայական թափօրը պալատ դարձաւ միևնոյն կարգով։ Եկեղեցիէն Թագաւորին մեկնելէն եաքը, արքայական նշաններու թափօրը կազմուեցաւ եւ արքայական թափօրին հետեւած ճամբով պալատ գնաց։ Այս թափօրին մէջ կ'գտնուէին, ի մէջ այլոց, մետրապոլիտն և եպիսկոպոսները, Նախարարաց Խորհրդին, Ազգ. Ժողովին եւ Պետական Խորհրդին Նախագահները, պատերազմական նախարարը։ Այս չորս անձնաւորութիւնք՝ պալատական երկու կառքերու մէջ՝ արքայական նշանները կ'կրէին։ Թափօրին մէջ կ'երեւէին նաեւ Պելկրատի ոստիկանապետն և Բաղաքապետութեան նախագահը, երեսփոխանները, Գիտութեանց Ակադեմիին անդամները, պետական պաշտօնատարներ եւ Պելկրատի Բաղաքապետական Խորհուրդին անդամները, ազգին եւ արհեստապետութեանց պատուիրակներն իրենց դրօշներով, օտար գաղութներու ներկայացուցիչներն եւ զօրքերու ու ոստիկան— զինուորներու ջոկատներ։ Բովանդակ ճամբուն վրայ, զինուորք պատիւներ ընծայեցին արքայական նշաններուն։

Թագաւորը, պալատ դառնալէն անմիջապէս եաքը, ընդունեց դեսպաններուն շնորհաւորութիւնները, մեծ դահլիճին մէջ, ի ներկայութեան արտաքին գործոց նախարարին և արքայական հետեւորդներուն։ Աւստրեմաճառ դեսպան Մ. Տումպա յանուն դեսպաններուն և արտասովոր պատուիրակներուն շնորհաւորեց Թագաւորը, և Թէվֆիք փաշա շնորհաւորեց յանուն միւս դիւանագէտներուն,

Արքայական նշաններուն թափօրն երբ հասաւ, նուագախումբը պալատան բակը շարուեցան, մինչ թափօրին ընկերացող զինուորական ջոկատներն ուղղակի իրենց զօրանոցները դարձան։ Նախարարները, մետրապոլիտը, եպիսկոպոսները, երեսփոխանները, Պետական Խորհուրդը, Վճռաբեկ Ատենի, Համարակալութեան Դիւանի, Գիտութեանց Ակադեմիի, Պելկրատի Բաղաքապետութեան նախագահներն և Մայր—վարժարանի տնօրէնը Գահոյից դահլիճը մտան, արքայական նշանները կրողներուն հետ և իրենց նշանակուած տեղերը կեցան։ Դահլիճին մէջ յառաջագոյն կարգաւ կեցած էին մունետիկներն արքայական դրօշով և զինանշանով, և պատուիրակութիւն ըրկող բոլոր զօրագունդերուն դրօշակիրները։

Թագաւորն իր ընտանիքին և հետեւորդներուն ընկերակցութեամբ դահլիճ մտաւ և Գահուն առջեւ կեցաւ։ Յետոյ արքայական նշանները կրողները Ն. Վեհափառութեան յանձնեցին զանոնք։ Այն ատեն Թագաւորն արքայական վերարկուն հագաւ Նախապէս նշանակուած անձնաւորութեանց օգնութեամբ, և թագը գլուխը դնելէ եաքը, ձեռքն առաւ արքայական Մականն և Թուրը, և նստաւ Գահուն վրայ։

Ապա ներկայք իրենց մեծարանքները մատուցին։ Սկուպչինայի նախագահը ճառ մ'արտասանելով, ըսաւ թէ Սերպիա իր աչքերը կ'ամբառնայ առ Թոռն Գարաեօրկէվիչի, լի վստահութեամբ թէ Բէդըր Թագաւորին իշխանութեան օրով երկրին բարօրութիւնն ու բարգաւաճումը պիտի աւելնան։ Յետոյ գահուն առջեւէն կարգաւ անցան պաշտօնատարները, արհեստապետութիւններն եւ պատուիրակութիւնները, զորս նախարարները Թագաւորին ներկայացուցին կարգաւ։ Միջօրէէն եաքը Թագաւորին առջեւէն անցաւ պատմական Թափօր մը։ Գիշերը հանդիսական ներկայացում։ Բաղաքը շքեղապէս լուսաւորուած էր։ Բովանդակ երկիրը մասնակցեցաւ թագադրութեան հանդէսներուն և բոլոր եկեղեցիներուն մէջ գոհաբանական պաշտօններ կատարուեցան։ Պաշտօնաթերթը կ'ծանուցանէ թէ բազմաթիւ պատուանշաններ տրուած են։ Կ'հրատարակէ նաև ընդհանուր ներում մը ի նըպաստ ընտրական յանցանքով դատապարտուած անձերուն, ինչպէս նաև դատարաններէն և ոստիկանութենէն առ առաւելն 15 օրուան բանտարկութեան դատապարտուած անձերուն։ Թագաւորը պատուանշաններ տուաւ օտար դեսպաններէն ոմանց։

ՆԱՑԻՈՆԱԼԻ ԵՒ ՖՈՒՌՆԻԷԻ

ԼՈՆՏՈՆ, Սեպտ. 21.—Զանազան հեռագրական Գործակալութեանց հասած բոլոր հեռագրերը կ'հաստատեն թէ ծանուցուած մեծ ճակատամարտը մօտալուտ է ի Մուգտէն։ Ճափոնական ութ զօրաբաժիններ յառաջ կ'խաղան ռուս բանակին ճակտին դէմ։

Երկու բանակներն իրարու շատ մօտ են, և արդէն յառաջապահ կռիւներ տեղի կ'ունենան։ Զօր. Քուրոքիի բանակէն զօրախումբ մը Դայլինկի կիրճերուն մէջ (Մուգտէնի հարաւային կողմը) ռուսական դիրքերուն վրայ յարձակած ըլլալով, ետ մղուեցաւ։

ՓԱՐԻԶ, 21.—Սան—Ֆրանչիսքօյէ կը հեռագրուի թէ ռուսական Լէնա յածանաւը բոլորովին զինաթափ եղաւ Մառ—Այլէնտի առջև։

ՎԵՐՋԻՆ ԼՈՒՐ

ԹՕՔԻՕ, Սեպտ. 22.—Թօքիօյի մէջ կ'յուսացուի թէ Բորդ Արթուր պիտի առնուի 15 օրէն։ Ճափոնի պաշտօնական շրջանակներն յոյժ լաւատես են։ Առ այժմ ո և է լուր չէ հասած վերջին յարձակումներուն վրայ։

ՓԱՐԻԶ, 22.—Խորհրդարանին վերաբացումը պաշտօնապէս որոշուեցաւ Հոկտ. 18ին։

ՍՕՖԻԱ, 22.—Ֆէրտինանտ իշխանը Սոֆիա վերադարձաւ։

ՎԵՐՋԻՆ ԺԱՄ

(ԼՈՒՐԵՐ ԱՅՍՕՐՈՒԱՆ ԹԵՐԹԵՐՈՎ. ՍԵՊՏ. 20.)

ԲՈՐԴ ԱՐԹՈՒՐ

ԼՈՆՏՈՆ, Սեպտ. 19. — Գերման երկու վաճառականներ և խաղաղ գնդապետ մը Բորդ Արթուրէ Չիֆու հասան, Աղաւնեաց ծոցէն՝ չինական առագաստանաւով մը։ Ասոնք կ'պատմեն թէ սեպտ. 15էն առաջ տասն օր ամէն ինչ հանդարտ էր քաղաքին շուրջ։ Միայն ընդհատաբար տեղի ունեցած ռմբակոծումներէն բազում չինացիներ և մէկ քանի եւրոպացիներ սպաննուեցան։ Սեպտ. 14ին Զօր. Շդէօսէլ լուր ընդունեց զոր. Քուրոբաթքինէ մինչև Յունվար բռնել քաղաքը և Յունվարին կարեւոր դէպքերու սպասել։ Զօր. Շդէօսէլ ապահովցուց թէ հինգ ամսուան համար ռազմամթերք կայ պատրաստ. բըրինձ ու հացն ալ վեց ամիս կ'բաւեն։ Եթէ Ճափոնցիք քաղաքին ամրութեան ներքին գիծերուն մէջ մտնեն, վերջին դիմադրութիւնը պիտի ընէ Ոսկեղէն Բլուրին և Ելեկտրական Բլուրին վրայէն, զոր իբր միջնաբերդ սպառազինած է։ Այդ ամրոցներուն մէջ շատ պաշար մթերուած է։ Զօր. Շդէօսէլ արգիլեց եւրոպացւոց մեկնիլ Բորդ Արթուրէ, ըսելով թէ ի պահանջել հարկին պարտին մասնակցիլ պահակազօրքերու վիճակին։ Մեծաքանակ պահածոյ թարմ միս կայ բայց արջառի թարմ միս չէ մնացած։ Օրական 12 ձի կ'մորթուի ուտուելու համար։ Պահակազօրքին թիւն 8,000 իջած է։ Բաղաքապահ զինուորներն ալ ամրոցներուն մէջ կ'գործեն այժմ, ուր Բորդ Արթուրի ծանօթ քաղաքացիներէն 50 հոգի և մէկ քանի կիններ սպաննուեցան ցարդ։ Զօրավարին կինն ամէն օր իր ամուսնոյն հետ կ'այցելէ բերդերը։ 13 տարեկան տղաքներ հիւանդապահութիւն կ'ընեն։ Չինացիք գունդագունդ կ'մեկնին քաղաքէն. վերջին օրերու մէջ 500 Չինացի Չիֆու հասան։

*** Զինական նուագախումբը շաբաթն երեք անգամ կ'նուագէ հասարակաց պարտէզին մէջ, ռումբերու պայթման ձայներէն խաբանելով յաճախ։ Անցեալ ամսուն մէջ չորս Ռուս թորփիլանաւեր ականի բախելով ընկղմեցան։ Բնակիչները նաւաբաժնին վերջին աղէտքէն լուր չունին և կ'կարծեն թէ մնացեալ նաւերը չէզոք նաւահանգիստներու մէջ ապաստանած են։ Չիֆուի մէջ կ'ըսուի թէ Եւրոպայէ մեծաքանակ ռազմամթերք ճամբայ հանուած է Բորդ Արթուրի համար։ Բայց Ճափոնցիք այժմ մեծ խստութեամբ կը հսկեն պաշարման. ապրանք փախցնող չինական առագաստանաւեր կ'գրաւուին շարունակ։ Երեւոյթները կ'ցուցնեն թէ Ճափոնցիք մեծ յարձակում մ'ընել կը պատրաստուին։ Սեպտ. 16ի ռմբակոծման եղանակը կ'հաստատէր զայդ։ Պօլքրական պատերազմին մասնակցող փախստական մը որ սպայ էր Ռուս բանակին մէջ, շատ աննպաստ կ'նկարագրէ Ռուս պահակազօրքին վիճակը։

*** 8000 թօնօ ալիւր և ռազմամթերք բեռով Փրանս. դրօշակիր նաւ մը Բորդ Արթուր հասաւ, բայց ճափոնական նաւաբաժինը տեսաւ զայն։ Եւրոպայէ կուգար չինական նաւահանգիստ մը հանելու համար իր բեռը։ Կէչիֆուջէ ռուս թնդանօթաձիգը դուրս ելաւ նաւահանգստէն զայն ներս առնելու համար, բայց ականի մը զարնուելով ընկղմեցաւ։

ՉԻՖՈՒ, Սեպտ. 19.—Ռուս սպայ իշխան Բացիվիլ, որ պօլքրական պատերազմին մասնակցած էր, Բորդ Արթուրէ հոս հասաւ Զօր. Շդէօսէլի կողմէ, և պաշտօն ունի Քուրոբաթքինի ուղղուած նամակները ռուս բանակետղն հասցնել։ Կ'պատմէ թէ Ռուսերն ու Ճափոնցիք անխնայ կատաղութեամբ ոգեւորուած են։ Ո'չ բանագնաց և ոչ սպիտակ դրօշ կ'յարգեն։ Զօր. Շդէօսէլ պահակազօրքին հրամայեց որ իրենց արեան մինչև վերջին կաթիլը պէտք է դիմադրեն, զի եթէ Ճափոնցիք քաղաք մտնեն, անոնց սպաները կարող չպիտի ըլլան իրենց զինուորներն ետ կեցնելու արիւնահեղութենէ։ Զօրավարը խորհուրդ տուաւ 300 հիւանդապահ կիններու մեկնիլ քաղաքէն, բայց անոնք մերժեցին, նախամեծար սեպելով ջարդուիլ Ճափոնցիներէն քան թողուլ իրենց պաշտօնը։ Բացիվիլ հետեւեալ դէպքով կ'հաստատէ պատերազմողաց կատաղութիւնը։ Վերջին յարձակման ատեն ճափոնական երկու գումարտակ իրենց նահանջի գիծը խզուած տեսնելով սպիտակ դրօշ պարզեցին, բայց Ռուսերը զայն տեսնելով հանդերձ ռմբակոծ ըրին զանոնք։ Ասոր վրայ Ճափոնցիք զիրար սպաննել սկսան, որով 600 հոգի եւս ինկան յարձակման ատենի սպանուողներուն քով. վիրաւորները թաշկինակ ցուցընելով օգնութիւն խնդրեցին, բայց Ռուսերը չանսալու զարկին զանոնք։ Բացիվիլ կ'յաւելու թէ թնդանօթի և հրացանի բաւական հրանիւթ կայ պատրաստ և չինական ռումբերը խնայողութեան համար կ'գործածուին առժամապէս։

Իշխան Բացիվիլ կ'պատմէ նաև թէ Բեդրով անուն սպայ մ'ալ Ճափոնցիներէն պաշարուելով կ'կռուէր անոնց հետ, և երբ սուրը կոտրեցաւ, կռուփով սկսաւ կռուիլ և սուինահար ըլլալէ առաջ ութ Ճափոնցի տապալեց։—Ռուս գումարտակ մը, որ յառաջացեալ վտանգաւոր դիրքերու վրայ դրուած էր, լուր ղրկեց Զօր. Շդէօսէլի. «Մեք չենք կրնար բռնել այս տեղը»։ զօրավարը պատասխանեց. «Բայց կրնաք մեռնիլ։» և մեռան։

ՃԱՓՈՆՑԻՈՑ ԱՒԱՐԸ ԼԻԱՕ ԵԱՆԿԻ ՄԷՋ

ԹՕՔԻՕ, Սեպտ. 19. (Պաշտօնական).— Մարէշալ Օեամա կ'տեղեկագրէ թէ Լիաօ Եանկի մէջ աւարի քանակութիւնը շատ մեծ է։ Մինչև Սեպտ. 17 գտնուած են, 3578 հրացան, 1,638,730 փամփուշտ, 10,056 ռումբ, 129 ռազմասայլ, 15,985 թի, 5639 արօր, 2570 կացին, 2 հեռագրական գործիք, 3 անթել հեռագրի գործիք, 6 գրպանի հեռաձայնի գործիք, 18,915 տուփ պահածոյ միս, 2590 չինուածափայտ, 2000 պարկ բրինձ, 13,620 պարկ վարսակ, 1000 պարկ ալիւր, 6400 վերարկու։ Ասոնցմէ զատ գրաւեցինք նաև նեղ գծով երկաթուղւոյ շինութեան կազմածք, բեռնահան գործիքներ, հեռաձայնի և հեռագրի թելեր, մեծաքանակ քարիւղ։ Գերի վարեցինք 13 զինուոր։

ՍԵՂԱՆԱՒՈՐԱԿԱՆ
ՍԱԿԱՐԱՆ ՂԱԼԱԹԻՈՅ

ՓԱԿՈՒՄ

Օսմանեան Միացեալ	Օ. Ո.	93 02
Ամէնէն բարձր գին	»	93 14
Ամէնէն վար գին	»	92 38
Րումէլի երկաթուղի	Ֆր.	127 75
Ամէնէն բարձր գին	»	128 50
Ամէնէն վար գին	»	126 75
Թրամվայ	»	85 —

ԲԱՑՈՒՄ, 9 Սեպտ.

Օսմանեան Միացեալ	Օ. Ո.	93 04
» »	ժամ 6ին	93 04
Րումէլիի Երկաթուղի	Ֆր.	127 25
» »	ժամ 6ին	127 37½
Հելլենկ. պարգեւաւոր Թուղթ	Ֆր.	429 —
» նոր »	» Բ. Օ. Ո.	3 98
Ռէժիի բաժնեթուղթ	Օ. Ո.	16 75
Եգիպտ. Քրէտի Ֆոնսիէ Ա.	Ֆր.	283 —
» » » Բ.	»	268 75
Քարափ Կ. Պոլսոյ	»	515 —
Անատօլուի Երկթ. պրտթ.	»	532 —
» » բժնթ.	Ա. Ո.	11 90
Օսմ. Ապահովագր. Ընկ.	Օ. Ո.	4 12½
Թրամուէյ բաժնեթ.	Ղրշ.	602 ½
» Ժուխանէ	»	202 —
» պարտաթ.	Ֆր.	494 —
Տէրքոս Ջուրի Ընկ.	»	242 —
Հելլենական 5% 1881	Ֆր.	229 —
Բաժնեթուղթ Լաւրիոնի	»	54 50
Թրամվայ	»	88 —
Թէմպէքիի բաժնեթուղթ A	»	27 —
» » B	»	18 —
» պարտաթուղթ	»	480 —
Քարափ Իզմիրի Գ.Կ.	»	557 —
Շիրքէթի Խայրիյէ	Օ.Ո.	30 —

ՍԹԻԼԱՆՑ

Քօնսոլիտէ մէկ օրուան	Օ.Ո.	2·50 2
» ութ օրուան	»	6.75 6.50
Րումէլիի Երկթ. »	Ֆր.	2 — —

ՕՍՄ. ԲԱՆՔԱՅԻ ՓՈԽԱՆԱԿԱԳՐԻ ՀՐԱՊԱՐԱԿԸ

	ՎԱՃԱՌՈՒՄ	ԳՆՈՒՄ
Լոնտոն 3 ամիս	110 25	109 25
» չէք	110 05	109 25
Բարիզ 3 ամիս	22 80	23 —
» չէք	22 90	23 —
Պերլին մարք	18 53	18 63
Վիեննա քուրօն	21 78	21 88

ԸՆԹԱՑԻԿ ԴՐԱՄՈՑ

Անգլիական ոսկի	Ղրշ.	109 34
20 ֆրանքնոց	»	87 14
20 մարքնոց	»	107 —
Բէլ Էմբէրիալ	»	89 10
Քրիմից	»	51 04
Մէճիտիյէ արծաթ	»	107 38
Նոր Մէթալիք	»	103 —
Պէշլիք	»	103 30
Րուպլ Թղթադրամ	»	8 64

Անտէ Ա. Անտէաօղլու, Ղալաթիա

ԵՒՐՈՊԱԿԱՆ ՍԱԿԱՐԱՆՔ

ԼՈՆՏՈՆ, Սեպտ. 21

Օսմանեան Միացեալ բաց.	Ա.Ո	85 —
» » գոց.	»	84 87
Օսմ. Կայս. Պանքա	»	13 37
Եգիպտական Միացեալ	»	106 37
Անգլ. Քոնսոլիտէ	»	88 43
Փոխառութիւն Գասապի	»	90 50
Պուլկր. Փոխառթ. 1888	»	94 —
» » նոր 1892	»	94 —
Հելլենական Ռանդ 1881	»	36 50
» Մոնօբոլ	»	47 75
Փոխան. Բարիզի վրայ	»	25 33¾
Թրամվայ	»	3 43
Ճափոնական 4%	»	73 75
Դրամազեղչ	»	3 —

ԲԱՐԻԶ, Սեպտ. 21

Օսմանեան Միացեալ բաց.		86 60
» »		86 75
Րումէլիի Երկաթուղի	Ֆր.	129 25
Օսմ. Կայս. Պանքա	»	587 —
Օսմ. Մաքս. Նոր Փոխառ. 4%	»	460 —
Ռէժիի բաժնեթուղթ	»	385 —
Պանք տը Սալօնիք	»	163 —
Պալիա Գարայտըրն	»	1350 —
Ֆրանս. Ռանթ 3%	»	98 17
Քրէտի Լիօնէ	»	1162 —
Պանք տը Բարի	»	1208 —
Սպանիական արտաքին	»	88 60
Իտալական Ռանթ	»	104 —
Թրամվայ	»	89 50
Չէք Լոնտոնի վրայ	»	25 21½
Դրամազեղչ Ֆրանս. Պանքայի		3 —

ՎԻԵՆՆԱ, Սեպտ. 21

Փոխան. Բարիզի վրայ	քուրօն	95 06
» Լոնտոնի վրայ	»	239 70
Րումէլի Երկաթուղի	»	135 —
Օսմ. Ռէժի	»	347 —
Դրամազեղչ		3 ½

ՊԵՐԼԻՆ, Սեպտ. 21

Օսմ. Միացեալ		85 50
Անատօլուի Երկ. պարտաթ.	մարք	103 43
» » բաժնթ. 60%	»	98 50
Ռուսական 4%	»	91 60
Րումէլիի Երկաթուղի	»	131 40
Փոխ. Լոնտոնի վրայ 3 ամս.	»	20 26½
Չինտրանի փոխառութիւն 1903		87 25
Դրամազեղչ		4 —

ՎԱՐՁՈՒ ԱՐԱՐԹԸՄԱՆՆԵՐ Ի ՇԻՇԼԻ

Թրամուէյի ճամբուն վրայ, Օսման Պէյի պարտէզին մօտ։ Զանազան մեծութեամբ 30էն 65 օսմ. ոսկի տարեկան վարձքով, ջուրն ալ միասին, գինը մեծութեան և գտնուած յարկին համեմատ։ Յարկաբաժիններու միացման կարելիութիւն։ Հիւսիսի և հարաւի վրայ սենեակներ։ Ելեկտրական զանգակ ամէն սենեակներու մէջ։ Ջրի յանձնակատար։ Ընդարձակ հրապարակ մեծերու և տղայոց խաղերու համար։ Դիմել Անանեան շէնքի դռնապանին։ 36—8

ՖՐԱՆՔՖՈՐԴՈՒԱԶ
ԾՈՎԱՅԻՆ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐՈՒԹԻՒՆ
ՀԱՍՏԱՏԵԱԼ 1865 ԻՆ
ՊԱՀԵՍՏՔ ԵՒ ՏԱՐԵԿԱՆ ՀԱՍՈՅԹՔ
35,000,000 ՖՐԱՆՔ
Թուրքիոյ համար Տնօրէն
Գ. ԱՍՏՈՒԱԾԱՏՈՒՐ
Պոլիս, Քէնէրճիլէր օղլու խանը Բ. յարկ
ԾԱՆՕԹ. — Այս Ընկ.ը ծովային ամենէն հին և ամենէն ընդարձակ ձեռնարկութիւն ունեցողն է Թուրքիոյ մէջ։ 81

ԱԶԴ. — Ուսումնական խորհրդէն վկայեալ փորձ ուսուցիչ մը, հմուտ Տաճկ. Հայ., Գաղղ. լեզուաց, ինչպէս նաև չափական գիտութեանց, պատրաստ է թէ՛ Պոլսոյ և թէ գաւառներու մէջ ուսուցչի կամ տնօրէնի պաշտօն վարել։ Դիմել «Բիւզանդիոն» Խմբագրութեան։ 10—6

ՔՕՆԵԱՔ ՊԱՐՊԱՐԷՍՍՕ Մ. ԵՂԲԱՐՑ

Պարպարէսսօ Մ. Եղբարց յունական քոնեաքը զուտ խաղողի արտադրութիւն է որուն ճարտարարուեստական հսկայ գործարանը հիմնուած է 1840ին և փոխանցուած է իրենց հօրմէն։

1875 և 1888ի յունական արուեստահանդէսը, 1889ի Բարիզի, 1894ի Շիքակոյի ամերիկեան, 1895ի Պորտոյի և 1900ի Բարիզի մեծ արուեստահանդէսները միահամուռ հաստատած են որ Պարպարէսսօ Մ. Եղբարց ժառանգաբար պատրաստած քոնեաքը թէ՛ հին է թէ՛ ընտիր և ի հաստատութիւն՝ վարձատրած են պաշտօնական մրցանակներով։ Նոյնը կ'հաստատեն նաև մեծահռչակ բժիշկներու և քիմիագէտներու վկայութիւնք։

Պարպարէսսօ Մ. Եղբարց քոնեաքին տրուած ուրիշ բազմաթիւ վկայագրերը աւելորդ է թուել, քանի որ հանրածանօթ է այն և պատուումը՝ առաջին աստիճանի մրցակիցներուն նախանձը գրգռելու չափ։

Մենաչնորհեալ պատուի) Արծաթ Խաչ Ս. Փրկչ
) Հայթայթիչ արքայական
) տան Ն. Վեհ. Յունաստանի
) Թագաւորին.

Ամէն յանձնարարութեան համար դիմել
Առ Պ. ԱԹԱՆԱՍ Ս. ՔԱԼՕԽՐԻՍԹ
Ներկայացուցիչ Թուրքիոյ 20—7
Կ. Պոլիս. Ղալաթա

ԻԼԱՆ

Մալիյէ Խազինէի Ճելիլէսինին Սըվազ վալիի սապըգը միւթէվէֆֆա Հասան փաշա զիմմէթինտէ ալաճաղը օլուպ, Պէյ օղլու Պիտայէթ մահքէմէսի պիրինճի Հուգուգ տաիրէսինին իքի գըթա իլամըյլա մալիմ էլմըգտար մէպալիղինին թէէմինի իսթիֆասը զըմնընտա մէաւունը միւթէվէֆֆա էօնտէսինտէ մուգայյէտ Իսկիւտարտա, Պըրգըլը գարիյէսինտէ Բիւյիւք Ջամլըճա ճատտէսինտէ քէային պիր վէ իւչ նիւմէրօլը զէմինի Հաղըրդ Հիւսարի վագըֆընա մուգաթաալը քէրումի միւլք պիր գըթա խարապ պաղտան իւչերիւ սէքզէն տէօրթ սէհիմ իթիպարըյլա եերիւ իւչ սէհիմլէ պիր Թարաֆը Սուպհի փաշա վէրէսէսինին թէրլասը վէ պիր Թարաֆը Իսմայիլ վէ Էօմէր աղա վէ պաղչէն արսալը Ատէմ էֆէնտի արսալարը վէ պիր Թարաֆը Զիյա պէյին Թարլասը վէ Թարաֆը րապիի Բիւյիւք Ջամլըճա ճատտէսիյլէ մահտուտ օն պէն սէքզը եերիւ ալթմըշ հէտի զըրա մըգտարը պաղ պէրի իլէ Գատը գարիյէսինտէ Զիւհտի փաշա մահալլէսինտէ Սէլամի չէշմէ մէվգըինտա քեաին էլլի սէքիզ նիւմէրօլը Սուլթան Սէլիմ Խան վագըֆընտան մուգաթաալը քէրումի վէ պաղտան էսէր օլմայըպ տէբաւիւնինտէ էչճարը միւսմիրէյի վէ ղայրը միւսմիրէյի հավի վէ պիրի պիր գաթտան իպարէթ օլարագ տէօրթ օտա վէ պիր սոֆա վէ իքի ապտէսխանէյի վէ պիրի իքի օթայը հավի վէ տիկէրի իւչ քէզալիք պիր գաթտան իպարէթ օլուպ իւչ օթա վէ գօրիտոր վէ մաթպախ վէ ապտէսխանէ վէ գույու վէ խէմէք օտասը վէ ախըր վէ արապալըղը հավի իւչ պապ քէօշկի միւշթէմիլ օն սէքիզ պուչուգ տէօնիւմտէն իպարէթ պաղ մահալի թահթ հաճզէ ալընարագ Թարիխը իլանտան իթիպարէն օն պէշ կիւն սօնրա պիլմիւզայէտէ ֆիւրուխթընա Թէշէպպիւս օլունաճաղընտան, Թալիպ օլուպ տահա զիյատէ մալիմաթ ալմագ իսթէյէնլէրին Պէյօղլու իճրա տաիրէսինէ միւրաճաաթ իյլէմէլէրի տաիրէէ մէզքիւրէտէն իլան օլունուր.

Ֆի 8 Իյլուլ 320

PHŒNIX ASSURANCE COMPANY LIMITED

ԱՌԱՋՆԱԿԱՐԳ ԱՆԳԼԻԱԿԱՆ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ ԸՆԴԴԷՄ ՀՐԴԵՀԻ

ՖԷՆԻՔՍ

ՀԻՄՆԵԱԼ Ի ԼՈՆՏՈՆ ՅԱՄԻՆ 1782

ՖԷՆԻՔՍ, հիմնեալ աւելի քան մի դար առաջ, գործադրած ամբողջութեան մէջ Անգլիոյ ամենահաստատ և հանրածանօթ ընկերութիւններէն. Դրամագլուխն և պահեստի գումարը £,500,000 անգղ. ոսկիէ կ'անցնին։ ՖԷՆԻՔՍ ընկերութեան ստեղծումէն ի վեր վճարած վնասուց գումարը է 26,000,000 անգղ. ոսկի, գումար մը որ յայտնապէս ցոյց կու տայ ընկերութեան հաւատարմութիւնը։

50—21

ESTABLISHED 1782

ՏԱՐԵԿԱՆ ՀԱՍՈՅԹ ԱՆԳԼ. ՈՍԿԻ 1,500,000

Ֆէնիքս ընկերութիւնն կ'ապահովագրէ ընդդէմ հրդեհի ու կայծակի, չենք, վաճառք և ամէն տեսակ իրեր, և մեծագոյն դիւրութիւններ կ'ընծայէ իր յաճախորդներուն։

Գ. ՎԱՐԴԱՆԵԱՆ ընդհ. Գործակալ Կ. Պոլսոյ և գաւառաց.

Ղալաթիա, Պանք Օթոմանի մօտ Վէյվօտա խան, գրասենեակ թիւ 1։

ՓՈԽ ԳՈՐԾԱԿԱԼՔ Ի ՊՈԼԻՍ

ՌՈՒԲԷՆ ԱԲԻԿԵԱՆ Էմին պէյ խան թիւ 1 և 2 — ԺԻՎԱՆ ԹԷՔԷԵԱՆ Ֆրէնկիւլեան խան

Ձննիչ Ռիսքերու (Inspecteur des Risques) Ա. ԷՆՔՍԷՐՃԵԱՆ

ՊԷՐՊԷՐԵԱՆ ՎԱՐԺԱՐԱՆ

ԳԻՇԵՐՕԹԻԿ ԵՒ ՑԵՐԵԿԵԱՑ

Վարժարանիս 29րդ. Տարեշրջանը կ'սկսի յառաջիկայ Սեպտեմբեր 6 Երկուշաբթի օրէն։ Առաջին շաբթուն մէջ պիտի սկսին ուսմանց պայմանաւոր կարգադրութեանց վերաքննութիւնք։

Դասերը պիտի սկսին Սեպտեմբեր 14 Երեքշաբթի առաւօտ։ Տնօրէնը պատրաստ է ամէն օր մինչեւ ժամ 6 (Ը. Թ.) վարժարանին մէջ ընդունիլ Նոր աշակերտաց մուտքին համար իրեն հետ տեսակցիլ փափաքող ծնողքները։ Հէյտարփաշա—Տնօրէն

10—10 Ռ. Յ. ՊԷՐՊԷՐԵԱՆ

ՎԻԵՆՆԱԿԱՆ ՄԽԻԹԱՐԵԱՆ ՎԱՐԺԱՐԱՆ Ի ԲԱՆԿԱԼԹԻ

48ՐԴ ՏԱՐԵՇՐՋԱՆ

Վարժարանս բացուեցաւ 1/14 Սեպտեմբեր 1904։

Վարժարանս ունի՝ արդի երկրորդական դպրոցներու (École secondaire moderne, Realschule) ծրագիրը՝ միջավայրիս պէտքերուն յարմարցուած։

Լեզուներ. Տաճկերէն, հայերէն, գաղղիերէն, գերմաներէն, անգղիերէն։

Գիտութիւններ. Ուսողական, բնագիտական, բնապատմական, պատմական (կ'աւանդուին գաղղ. և գերմ. լեզուներով)։

Առեւտրական՝ աշխարհագրութիւն, թուաբանութիւն, թղթակցութիւն (գաղղ., գերմ., անգղ.)։

Ուսուցիչներ. Ներքին և արտաքին՝ 20 ուսուցիչներ պիտի դասախօսեն։

Նորամուտ աշակերտաց ընդունելութիւնն Օգոստ. 16էն կ'սկսի։

20—20 Վարիչ

Հ. ԳԱԲՐԻԷԼ Մ. Վ. ՄԵՆԵՎԻՇԵԱՆ

ՏՈՔԹ. Է. ԶՈՒԲԼՈՍ

Մասնագէտ փորի հիւանդութեանց (ստամոքսի, աղեաց) ինչպէս նաև ափրոդիտեան ախտերու. Տոքթ. Է. Զուբլոս որ 17 տարիէ ի վեր ի գործ կ'դնէ իր արուեստը, վերջերս այցելած է Եւրոպայի գլխաւոր հիւանդանոցներն ուր մօտէն հետեւած է իր մասնագիտութիւնը կազմող հիւանդութեանց դարմանումի նորագոյն մեթոտներուն։ Կ'դարմանէ թէ՛ չափահասները և թէ՛ աղոց ստամոքսի և աղեաց հիւանդութիւնները։ Բժշկական տարրալուծում (որակական և քանակական) և մանրադիտական քննութիւն ստամոքսային հիւթերու։ Կ'բուժէ ելեկտրականութեամբ և մասաժով։ Կ'դարմանէ ջերմամիդութիւնն իրեն յատուկ դրութեամբ և դեղերով։ Անվրիպելի դեղ ընդդէմ անկարողութեան։

Հիւանդներ կ'ընդունի ամէն օր ժամ 9էն 12 և 2էն 5 (Ը. Ե.), իր բնակարանին մէջ՝ Բերա, Տէրվիշ փողոց, Թէփէ—Պաշըի պարտէզին դէմ։ Կիներուն համար սպասման առանձին սրահ։ Ստամոքսի և աղեաց հիւանդութիւններէ տառապող աղքատները կ'ընդունի չորեքշաբթի օրերը ժամ 9էն մինչեւ կէս օր։ 40—34

ԴԱԽԱՌԻ ԵՒ ԱՐՈՒԱՐՁԱՆԻ Դէ Ֆոսֆոսէն ազդուած կըհեծեալներու ՀԱՍՑԷԻ ՓՈՓՈԽՈՒԹԵԱՆ համար երկու ղրշ.ի նամակի թուղթ անհրաժեշտ է։ Ապա Բէ ոլ, հին հասցէն ԱՆՓՈՓՈԽ ԿՄՆԱՑ։

ՀԱՃԱՑՈՂՆԵՐՈՒՆ

ՀԱԳԳԸ ԷՔՐԷՄԻ ԽԱՑԾՂԱՆ

Այս խայծղանի (դամբրան) ջուրն ամէն տեսակէտով նախընտրելի է եւրոպական կարգ մը խայծղանի ջուրերէ, որոց բաղադրութիւնը նմանօթ կ'ննայ, և որոց համար կարգ մը «չարլաթան» ծանուցումներով լրագրական էջեր կ'լեցուին։ Հագգը էքրէմի խայծղանի ջուրը, որ սրտանուաշէս գնահատուած է Օսմ. և օտար բժիշկներէ և պաշտօնապէս արտօնուած կայս. Բժշկական վարժարանէն, բնաւ չի վնասեր ոչ մի գործածողներու ստամոքսին, և մեծապէս օգտակար է կուրծքի, հազատխի, ինֆլուէնցայի, դժուարաշնչութեան և ուրիշ այս կարգի հիւանդութիւններու համար։ 42 23

ԳԻՆ 5 ՂՐՈՒՇ

Կը գտնուի գլխաւոր դեղագործներու քով, և դեղօրէից մթերանոցներու մէջ

ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ ՁԷԹԻ ԵՒ ՕՃԱՌԻ

Ժ. Տ. ԲԱՐՍՍՖԷՎԱՅՐԷՍ

Թէփէպաշը Մէսէրի խան թիւ 60

Մասնաճիւղ.—Գալաթիա, Մէրճիւրյան հանդէպ, Սրճեէրճի թէզգեահ կէչ.

ՎՍՏԱՀԵԼԻ ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ

Սոյն վաճառատան մէջ մեծաքանակ և փոքրաքանակ կ'ծախուին ձէթեր և զուտ ձէթեր ու օճառներ։—

Այցելուներուն բաժակաց յանձնուելու վաճառատան կողմէ կ'շնորհուի ծրարաթը 100 դահեկանէ վեր։—Այս ապրանքները, որոնցմէ գոհ չեն մնար գնորդները, ետ կ'առնուին փոխարէնը վճարելով։—

Գիները հետեւեալ են և անփոփոխ

Առաջնակարգ ձէթ, օխան 6½ ղրշ.

Նմանապէս լաւ տեսակէ » 6 »

Վառելու ձէթ » 5½ » և 5

Առաջնակարգ օճառ դահեկանի համար 3¾ ղրշ.

Նմանապէս լաւ օճառ 3¼ օխան։

Մասնաւոր գիներ ներկայացնելու վաճառականներու և մեծաքանակ գնողներու համար յատուկ գներ տրուին։— Վաճառատանս ուղղակի յարաբերութիւն ունենալով արտադրող կողմերու հետ, յանձնառութիւններ կ'ստանձնէ ուսուցանել և վառելու ձէթի, մեծաքանակ ձէթի և օճառի համար, ըստ փոխադրութեան և տեսակաց։—

Ծանօթութիւն.—Հաճախորդ տեսնելի վաճառատանս մը պիտի տրուի այն ամէնին, որ հաստատէ թէ այս վաճառատան կողմէ ծախսուած ապրանքներուն մէջ օտար եւ վնասակար նիւթեր կ'գտնուին։

Միակ ապահովութիւն մը կ'տայ համախորդներու ապրանքներու ճշմարտութեան։ Գաւառներէ մանրաճիւղներն օճառ չի ծախեր 50—17

ԽԱՋԻՆԷԻ ԽԱՍՍԱՐ ՇԱՀԱՆԷ

Խաջինէի Խասսար Շահանեհէ միւպայեա օլունաճագ մուխթէլիֆ ճամ թալիթի էօհնէսինտէ օլուպ, մահ հայը բուլունտ տէքիզինտէ չարշէնպէհ կիւնիւնտէ գասար ևիւզտէ իւչ թէնզիլի պիլգաբուլ եէվմը մէզքիւրտէ իհալէի գաթիյէսի իճրա գըլընաճաղընտան, իթթայա թալիպ օլանլարըն թէէմինաթ աքչէսինի վէ եա միւթէպէր քէֆալէթնամէյի միւսթասհապըն եէվմը մէզքիւրտէ Նիհայէթ սաաթ օնա գատար Խազինէի Ճէլիլէի միւշարիէյհայա կէլմէլերի

Ֆի 5 Իլուլ 330 3 3

ՊԱՅՄԱՆՔ "ԲԻԶԱՆԴԻՈՆ,,Ի

ՏԱՐԵԿԱՆ ԲԱԺՆԵԳԻՆ	6 Մէճ.
ՎԵՑԱՄՍԵԱՅ »	3 »
ԵՌԱՄՍԵԱՅ »	1½ »
ՋԵՌՔԷ ԳՆՈՂՆԵՐՈՒՆ	20 ՓՐ.
ԱՄՍԱԿԱՆ ԲԱԺՆԵԳԻՆ ԲՍՍԴ—ԼՕՔԱԼՈՎ	12 ՂԵ.
ՏԱՐԵԿԱՆ » » »	7 Մէճ.
ԱՐՏԱՍԱՀՄԱՆ ՏԱՐԵԿԱՆ	36 ՖՐ.
» ՎԵՑԱՄՍ. 18. ԵՌԱՄՍ.	9 »
» ՏԱՐԵԿԱՆ ՀԱՍՏ ԹՈՒՂԹՈՎ և ամենօրեայ ճիշտապէս	40 »

Անգլ. ոսկին 119 ղրշ.—20 ֆր.նոցը 94½.

—Բրէֆոյի 55 ղրշ.էն վերի կրնան առնուիլ։

Նոյն պայմանք Կ. Պոլսոյ և Գաւառի համար

ԱՆԵՏԻՐ։ ՄԻՑՑ ԿԱՆԽԻԿ

Նամակի փոխ կ'ընդունինք՝ 20 հատ 1 ղրշ.նոց բոսդայի փուլը 20 ղրշ.ի հակուով, և ԱՊԱՀՈՎԱԳՐՈՒԱԾ ՆԱՄԱԿՈՎ։

Հասցէի փոփոխման համար անհրաժեշտ է ղրկել երկու ղրշ., նամակի փուլով։

Բոսդայի ծախքը մեր վրայ է, Բոսդօլաքէն զատ։ Իսկ դրամին առաքման ծախքն և ամէնոյն տարբերութիւնն ստացողին վրայ են։

Չէքերուն և Փոխ''գրերուն վրայ, պէտք է որ առաքողն ինք փակցուցած ըլլայ 20 փարայի օրինական դրոշմը։

Նմանապէս, մայրաքաղաքէն կամ՝ գաւառէն ղրկուած Ազգերը պէտք է դրոշմուած ըլլան ըստ օրէնի։ Եկեղեցական ու բարեգործական Ընկերութիւնները զերծ են դրոշմի տուրքէն։

Պոլսոյ և գաւառի մէջ, ա՛յն վճարումները միայն վաւերական են որք կ'ըլլան ի փոխարէն Տպարանին պաշտօնական թղթին՝ ստորագրուած Տնօրէնէն, ու կնքուած Լրագրին սեփական կնիքովը։

Պակաս թերթ կ'ղրկուի անոնց որ վերջագրականէն տարբեր սակով հաշուած ըլլան իրենց ղրկած դրամը։

Բաժանորդ գրուելու և դրամը ղրկելու ամէնէն դիւրին կերպն է՝ մանրադրամ մը առնել, որուն բոլոր ծախքն է 20 փարա մինչեւ 100 ղրշ.։ Նամակ գրելու պէտք չկայ։ Բաւ է մանրա—բոսդին կտրօնին վրայ նշանակել բաժանորդին անունը, հասցէն, թուականն ու գումարը։ Դրամը մեզ կը հասնի, և թերթը կ'ղրկուի, անվրէպ։

Ապառիկ յանձնարարութիւնք ՁԵՆ ԴՈՐԾԱԴՐՈՒԻՐ։ Զնորղուած բաժանորդութիւնք ՕՐՆ ՕՐԻՆ կ'դադրին։

Հին թիւերը սովորական գնով չեն ծախուիր։

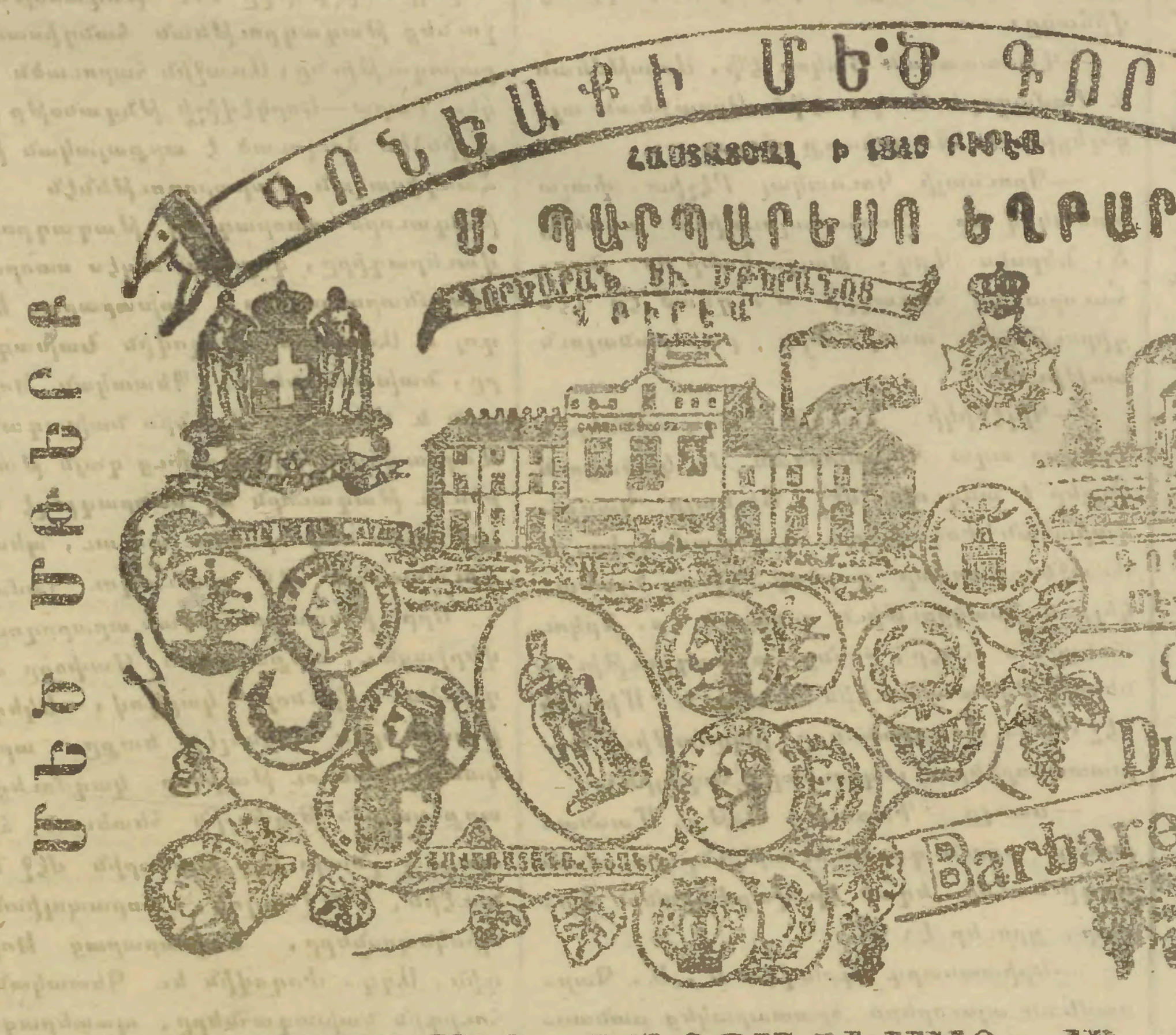
Զարկուած ձեռագիրները ետ չեն տրուիր։

ԳՈՆԵԱՔԻ ՄԵԾ ԳՈՐԾԱՐԱՆ

ՀԱՍՏԱՏԵԱԼ Ի 1840 ՈՒՆԻՆ

Ս. ՊԱՐՊԱՐԵՍՈ ԵՂԲԱՐՔ

ՄԵԾ ՄՐՑԱՆԱԿ — 600,000 ՓՐԳ

ՔՕՆԵԱՔ ՊԱՐՊԱՐԷՍՍՕ Մ. ԵՂԲԱՐՑ

Պարպարէսսօ Մ. Եղբարց յունական քօնեաքը զուտ խաղողի արտադրութիւն է որուն հարստաբարուեստական նոյն գործարանն հիմնուած է 1840ին և փոխանցուած է իրենց հայրէն։ 1875 և 1888ի յունական արուեստահանդէսը, 1889 ի Բարիզի, 1894ի Շիքակոյի ամերիկեան, 1895ի Պորտոյ և 1900ի Բարիզի մեծ արուեստահանդէսները վկայեալ հատուցած են որ Պարպարէսսօ Մ. Եղբարց ժառանգաբար պատրաստած քօնեաքը թէ՛ հին է թէ՛ բնական է և ի հնդաստանութիւն՝ վարձատրած են պաշտօնական մրցանակներով, նոյնը կ'հաստատեն նաեւ մեծահամբաւ բժիշկներու և քիմիագէտներու վկայութիւնք։ Պարպարէսսօ Մ. Եղբարց քօնեաքին ուրուած ուրիշ քօնեաքներէ վկայագրեալ առաւելութիւնն է թէ, զուտ ըլլալով հանդերձ, իր ամէն տեսակ մրցակիցներուն նախանձը գրգռելու չափ։

Սոյն վաճառատան մէջ կ'ծախուին նաեւ, բեռ. կլօյ հանդէպ պէս չարչ օճառներու փաստեր, Ռուսամանի քիւրէ օճառ և կայամակնային թուղթ, արտադրութիւններ մ. ձեռնարկութեանց։ 50—15

Մենավաճառ Կ. Պոլսոյ — Արթուր Չէլ Մ. Փոքիլ / Հայրեթօլէ պէզէլեան խան Ն. Վէհ. Բաւենասանի Յաղթանակ

Ամէն յանձնարարութեան համար դիմել, Ա. Գ. ԱԹԱՆԱՍ Ս. ՔԱԼՕՆԻԻՔՕ Ներկայացուցիչ Թուրքիոյ — Կ. Պոլիս. Կալաթիա

ՊԱԼՔԱՆ

ՌՈՒՆԿԵԱՅՍՈՒՆՈՐՀՆԱՑ ԱԶԳԱՅԻՆ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ. ՍՈՖԻԱ

ԴՐԱՄԱԳԼՈՒԽ, ՊԱՀԵՍՏ ԵՒ ԵՐԱՇԽԱՒՈՐՈՒԹԵԱՆ ԳՈՒՄԱՐ ՖՐԱՆՔ 7,500,000

ԿԵԱՆՔԻ ՃԻՒՂ

1899ի ապահովագրութեանց գումարն է 19,534,276 ֆր.։ Ամբողջ կեանքի վրայ և խառն ապահովագրութիւն, կեանքին դրամագլխով, ապրելու ժամկէտ մը ապահովել այլ և այլ կարգադրութիւններով, յօժարակամ ընթերցել ու հաւաքել պայմաններով։ Մէկ տարուան ապահովագրութենէ յետոյ ապահովագրիչին անվիճելի կ'դառնայ։ Ընկերութիւնն ո՛ և է պատասխանատուութիւն չունի ապահովագրեալին անձնասպանութեան, մենամարտի, ամէն կերպ համարձակութեանց պարագային, եթէ առանց խնդիր արտօնութեան այլ կ'ստորագրէ։ Նմանապէս ո՛ և է ամենայն յանձնուած չի պահանջէր։

ՀՐԴԵՀԻ ՃԻՒՂ

Ներկայ ապահովագրութեանց գումարն է 460,267,203 ֆր.։

Դռնաւած ապահովագրին 1,433,965 ֆրանք։

Ապահովագրութիւն փոխադրեն ու քաղաքներէ, շէնքերու, կարասիներու և ապրանքներու՝ նպաստաւոր պայմաններով։

ՓՈԽԱԴՐՈՒԹԵԱՆՑ ՃԻՒՂ

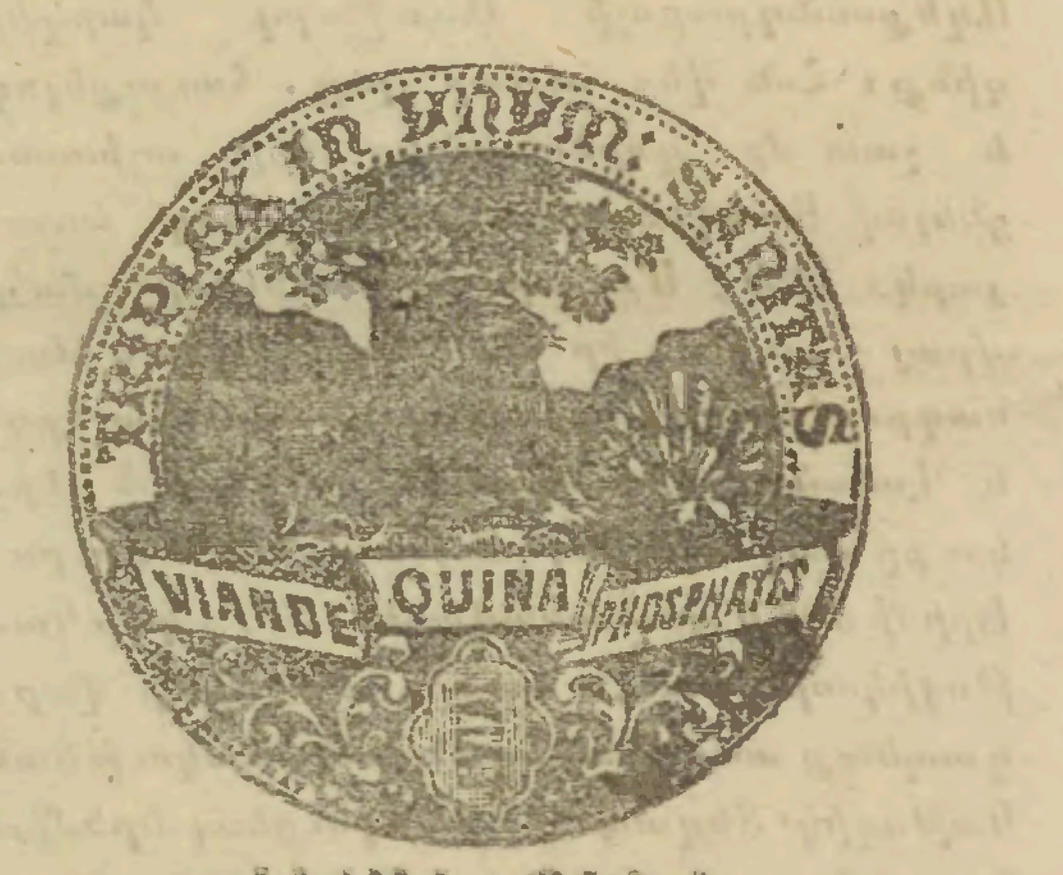
Ապահովագրութիւն վաճառ բեռներու ծովահեններու ժայռերին, ալեկոծի ու հրդեհի ու ուղեւորին։

1896ի շահաբաժինն է 18½ %, 1897ինը՝ 18 %, 1899ինը՝ 18 % և 1899ը՝ 16 %

Ընկերութեան դրամատուն են ՔՐԷՏԻ ԼԻՈՆԷ Կ. Պոլիս, ԱՆԿԼՕ—ԱՒՍՏՐԻԱՆ ԴՐԱՄԱՏՈՒՆ Լոնտոն, ՏՈՒԼԿԱՐԻՈՅ ԱԶԳԱՅԻՆ ԴՐԱՄԱՏՈՒՆԸ Սոֆիա.

Ընդհանուր գործակալ Թուրքիոյ ԱՐՇԱԿ ՌՈՒՆՃԵԱՆ, 40—26

Ղալաթիա, Վոյվոտա փողոց, Օսմ. Պանքայի դէմ, Թաշճիօղլու խանի առաջին յարկ։ Դրամատուն համար պատուաւոր երաշխաւորութեամբ գործակալներ կ'փնտռուին

ՎԻԱԼԻ ԳԻՆԻ

Վիալի գինին որ Բրինջնոյէ, մսի հիւթէ, ֆոսֆաթ որ չէ և Լաքթիկէ ու ուժովային գրութիւնը կազդուրիչներու ամենազօրաւորն միւթերէ բաղադրուած հայրայաւորից ըմպելի մ'է. ամէնէն աղէկ դեղն է որ կ'բուժէ աղիքի ախտերու ինչպէս ընդհանուրի, թոքախտի, տառապողի, ջղային տագնապի, գծեղատութիւնն ու փորձառութիւնը, նոր առողջապետներ, ծերեր, կիներ, տղաքներ, ուժեղ կազմը ունենալու համար որոնց մէջ արդիւնք պէտք է ուժովցնել։ Վիալի Գինին, նոր այլ հրատարակ՝ Հ'Ծախուի Կ. Պոլսոյ գլխաւոր դեղագործներուն և դեղ. մթերանոցներու մէջ։ 52—24

ԴՐԱՄ ԹԷ ՊԱՏԻՒ

(73)

ԵՐՐՈՐԴ ՄԱՍ

Դ.—ԲԱԶՈՒԿՆ ՈՒ ԳԼՈՒԽԸ

—Աս ապահով եմ որ ան քենէ նուազ ծոյլ էր և թէ եթէ իմ քովս ան ըլլար քու տեղդ, բան մը պիտի կրնայի ընել անով։

Երկու կիներուն հանդարտ կեանքը յանկարծ խանգարուեցաւ Պարթէնիի գալուստովը. իր աղջիկն հետ առնելու կուգար, բարի մեծ մայրը տխրած էր բայց իրաւունք չունէր դիմադրելու։ Թո՛ղ որ իր հօրը պատահած արկածէն ետքը Ռօլանտի պարտականութիւնը չէ՞ր հօրը քով ապրիլ և անոր վրայ հսկել։ Միշէլ պէտք եղած բաները գտած էր երիտասարդ աղջկանը մէջ ընացող տարտամ փափաքները արթնցնելու համար։ Անոր հարստութեան, ճոխութեան, փայլուն, զուարճ կեանքի վրայ խօսած էր... իր պատմած կեանքը լսելով Ռօլանտի աչքերը կ'փայլատակէին, իր բոսորագոյն շրթունքները կ'դողդղային. կ'ուզէր ժամ առաջ մտնել այն դրախտին մէջ զոր փարձելուն այնքան հրապուրիչ գոյներով գծագրած էր։ Սավինեօլ որ կայրին կ'առաջնորդէր իր կարգին քանի մը յարմար բաներ աւելցուց. խեղճ բարի պառաւ Շամպլին հակառակ իր վշտին չէր կրնար հակառակիլ։ Ներքնապէս, յոյսի նշոյլ մը կ'պահէր, որովհետեւ առաջին անգամը չէր որ իր թոռը քովէն կ'առնէին և շատ չանցած ետ կուտային նորէն իրեն։

Գլարիս Ռօլանտը տխրութեամբ ընդունեց. Տիկին Տանէլ՝ Տէնիզը կ'մտածէր. ինքնիրեն կ'հարցնէր թէ ո՞ւր էր իր աղջիկն այդ ժամուն, ի՞նչ կ'ընէր, և կ'սարսռար մտածելով թէ եթէ իր հայրը զայն իրմէ խլած չըլլար, ան ալ հիմա այդ անկարգութեան և ցոփութեան միջավայրին մէջ պիտի գտնուէր։ Ատոր համար սակայն նուազ գորովալից չցանուեցաւ Ռօլանտի հանդէպ և նոյն իսկ ջանաց այս վերջինին քով սովորութիւն եղած կարգ մը գռեհիկ ձեւերն ուղղել զորս մեծ մօրը գործատեղիին մէջ էր սորված։

Ռօլանտ, իր խորհուրդներուն տուն տըւող զգացումները չկրնալով հասկնալ, սրտութեամբ պատասխանեց անոնց և նոյն իսկ քիչ մ'ալ արհամարհանք ցուցուց։ Այդ կնոջ իր մայրը չէր. իր հօրն հոմանուհին էր միայն։ Ինչո՞ւ կ'ուզէր իր կեանքի մէջ խառնուիլ։ Գլարիս որ յուսացած էր թէ Ռօլանտի գալը քիչ մը մխիթարութիւն պիտի բերէր իր կեանքին մէջ, չուտով հասկցաւ թէ սխալած էր և Միշէլի մօտ իր կեանքն աւելի դժուար և աւելի տարտամելի եղաւ։ Թշուառականն իր զոհն ամէն օր աւելի շատ կ'առնչէր։ Իր նախանձի կատաղութիւններուն միջոցին, կոպիտ ձեռքերը Գլարիսի մազերուն մէջ կ'մտնային, իր այնքան գեղեցիկ դէմքին կ'քսուէին, ու զայն մինչ պաշտելի, մինչ գեղեցիկ զգալով իր կատաղութիւնը կ'աւելնար և իր տուած համբոյրները կարծես խածուածքներ էին։ Զայն կ'սորվեցնէր և ամէնէն աղտոտ գործերն ընել կուտար անոր։ Հնազանդ, թշուառ կինը գլուխ կը ծռէր։ Երբեմն Միշէլ զինքը կ'ամբաստանէր թէ ալ զինքը չէր սիրեր և կատաղի տեսարաններ յառաջ կուգային աւելի։ Յետոյ կ'հանդարտէր և բոլորովին փոխուած կուանքին ոտքերուն առջեւ կ'նետուէր ու նախկին խելացնոր լեզուն կ'խօսէր անոր հետ։

Գլարիս աչքերը գոցելով կ'օրօրուէր այդ կրքոտ բառերով որ իր վրայ իրենց նախկին ազդեցութիւնը կ'գործէին։ Այդ կատաղութեան և սիրոյ, առելութեան և զինովութեան յաջորդութիւնը զինքը կը հատցնէր։ Տարիքէն առաջ հասած իր մարմինը կ'մնցուէր անհուն ջղային գալարումներով։ Պարթէնիի օր մը առաջարկեց իրեն այդ սարսափելի գրգռումները հանդարտեցնել, ու իրեն պզտիկ սրուակ մ'երկարեց. եթէ էր։ Գլարիս իր զաւակներուն մտացումն այդ գեղին մէջ փնտռեց որ եթէ քիչ քանակութեամբ առնուի ամօքիչ ազդեցութիւն մը կ'ընէ բայց մեծ տանգուոր թոյն մը կ'դառնայ եթէ չափազանց գործածուի։

Քիչ ատենէն, ա՛լ չկրցաւ զայն թողուլ։ Իր'ն տուած հանգստութենէն զատ երեւակայական թէրն անհուն հեշտանքներ ալ կուտար իրեն։ Անով բոլորովին կ'մոռնար աշխարհը, անոր պզտիկութիւններն ու աղտոտութիւնները։ Իրեն կ'թուէր որ ուրիշ աշխարհ մը մէջ, ուրիշ մթնոլորտի մը մէջ կ'սաւառնէր. կ'կարծէր երկնային երաժշտութիւններ լսել և անպատմելի յափշտակութիւններ կ'զգար։ Քիչ ատենէն սարսափելի ախտաբանօլ ա'նեղուցած այդ ատոռսնաւնայն և մահացու գեղին իշխանութեան տակ Պարթէնիի ա՛լ աւելի տիրեց իր հոմանուհիին, և ներքին գոհունակութեամբ կ'դիտէր զայն որ դժբախտ կնոջ ուղղեղն հետզհետէ կ'խանգարուէր։ Գլարիսի դիմագծերը կաւըւէին։ Անդզգալաբար իր դէմքին գոյն մը կ'առնէր։ Օրէ օր կ'նիհարնար։ Փորուած ու անձկին աչքերը կարծես ամբողջ դէմքը պիտի ծածկէին։

Սավինեօլ, քիչ մը անհանգիստ, այդ այնքան տեսանելի փոփոխութեան պատճառները կ'փնտռէր։ Պարթէնիի իր գաղտնիքը չէր պատմած անոր։ Իրիկուն մը սովորական հիւրերն որոնց մէջ Մաժ Պրինեմոնն ալ, սովորական խաղին պիտի սկսէին, Գլարիսի հասցէին հեռագիր մը բերին։ Պարթէնիի որու յանձնած էին զայն, Գլարիսի սենակը տարաւ. հեռագիրը հաւիւ քանի մը բառ կ'պարունակէր.

«Մայրիկնիդ կ'մեռնի....։ Եկէ՛ք։»

ԱՆՆԱ

Միշէլի հոմանուհին աղաղակ մ'արձակեց և բոլորովին գոյնը նետեց. Տանէլի դատապարտուած օրէն երբ երիտասարդ կինը բաժնէ ի բաց Պարթէնիի հետ սկսած էր ապրիլ՝ Տէն. Սավէլլի բոլորովին խըզած էր իր աղջկան հետ յարաբերութիւնները։ Գլարիս սակայն տարին երկու երեք նամակ կ'գրէր մօրը, տարեդարձուն և իր տօնին օրը։ Իր նամակներն անպատասխանի կ'մնային։ Այդ հեռագրին յայտնած ծանր կացութիւնը պէտք էր որդէգիր Գըլարիս իր մօրը լուրերն ունենար։ Անմիջապէս ուզեց մեկնիլ. Միշէլ կատաղաբար դիմադրեց։ Զէր ուզեր որ Գլարիս իրմէ բաժնուի։ Մ'վ գիտէ, կ'մտածէր ինքնիրեն, անոր պատճառած անհելի կեանքը խորհելով, թերեւս առիթ մը որ ձեռքէս փախչի ա՛լ չուզէ ետ դառնալ։ Բայց Գլարիս իր արժանապատուութեան և իր որդիական սիրոյն անցուոր մէկ զարթնումէն մէջ դէմ կ'դնէր այդ կատաղիին։ Ցանկարծ տեսաւ որ Սավինեօլ իրեն նշան մը կ'ընէր, ու ձայնը կտրեց։ Նախկին դերասանը, թէև Բարիզի դժոխքին մինչեւ խորը գլորած, չէր կրնար մոռնալ որ իր մայրը պաշտած էր։

—Ա՞ս ինչ է, ծերուկս, ըսաւ անտարբեր կերպով մը իր ներզանկցին ականջին, աղուոր աղուոր ռեկկիներուն չի՞ս մտածեր. ճիշդ պէտք ունինք սակայն անոնց ....։ Այդ մեռելէն մեզի ինչալիք ժառանգութիւն մը կայ։

Միեւնոյն ատեն ազատութեամբ և կիրքով լեցուն Պարթէնիի հայեցութիւն մը արձակեց, ու յետոյ մրմնջեց.

—Բայց եթէ ետ չդառնա՞յ։

—Հանգիստ եղիր, հաստատեց Սավինեօլ, ո՞ւր պիտի երթայ որ։

*** Անկարելի է երեւակայել թէ Բարիզի մէջ վեց ամսուան կեանք մը որքան արմատական փոփոխութեան մը կրնայ ենթարկել իր գաւառէն նոր հկած երիտասարդ մը։

Սավինեօլ իր աշակերտն իր հայթայթիչներուն քով էր տարած և հիմա Ժագ Պաւինօն գրեթէ կրնար վայելչութեամբ մրցիլ իր վարպետին հետ։ Իր հագուածքը, մազերուն յարդարանքը իր քալուածքը Բարիզացած էին և Սէսիլ ամէն անքը Բարիզացած էին։ Նոյն իսկ գամ որ Ժագը տեսնար նոր փոփոխութիւններ կ'տեսնէր անոր մէջ։ Նոյն իսկ գաղտնի անհանգստութիւն մ'սկսած էր ծայր տալ երիտասարդ աղջկան սրտին մէջ որովհետեւ մինակ իր հագուստներուն մէջ, չէր որ փոփոխութիւն մ'սկսած էր կրել իր եղբայրը։ Իր դիմագծերը կ'աւրուէին, դէմքը կնիհարնար, և ճակտին վրայ խորշոմներ կ'սկսէին գծուիլ։ Իր վարքին ու խօսուածքին մէջ ալ փոփոխութիւն մը կ'սկսէր մտնել։ Հիմա պաչտպանող և քիչ մը հեգնական չեշտով մ'ը կ'խօսէր իրեն հետ։ Իր գիրակոծս բարեկամէն փոխ առնուած տարօրինակութիւններ, կեանքին և մարդկութեան վրայ հեգնական կամ դառն նկատումներ չարունակ կ'պտըտէին իր շրթունքներուն վրայ, և մանաւանդ այդ փոփոխութիւնն էր որ իր քրոջն ամէնէն աւելի դժգոհութիւն կը պատճառէր։

Սէսիլ սակայն չէր համարձակեր իր եղբայրն հարցաքննել այդ վրդովիչ փոփոխութիւններուն մասին։ Երիտասարդը պարծանքով կ'պատմէր թէ իր գործերն հիանալի վիճակի մէջ էին և թէ Ֆրանսա գալուն շատ գոհ էր մնացած։ Մինակ Բարիզի մէջ մարդ կրնայ ապրիլ, կ'ըսէր, ու կ'յուսար քիչ ատենէն Վիլէնի տունը պահելով հանդերձ Բարիզի ամէնէն գեղեցիկ թաղերէն մէկուն մէջ յարկաբաժին մը վարձել ուր Սէսիլ Ձմեռը պիտի ապրէր։

Մանկամարդ աղջիկը պատասխանեց թէ շատ գոհ էր գիւղէ և թէ եթէ Ժագ քիչ մ'աւելի կանոնաւոր կերպով յաճախէր իր տունը, ա՛լ ուրիշ բանի չպիտի բաղձար։ Արդարեւ Սավինեօլի աշակերտին այցելութիւններն ի Վիլէն հետզհետէ կը նուազէր։ Երբեմն երկու շաբթուան չափ միջոց մը ոտքն հոն չէր դներ։ Իր քրոջ քաղցր յանդիմանութիւններուն պատասխանեց ժպիտով մը թէ իր աշխատութիւններով զբաղուած էր և զայն թեթեւ մը յանդիմանեց այդ բաներն հասկնալ չուզելուն համար։ Խեղճ Սէսիլ չէր կրնար կասկածիլ որ Անդուան Պաւինօնի զաւակը դէպի անդունդը կ'վազէր։ Երբ Ժագ կը մեկնէր իր տունէն, Սէսիլ անոր կ'ընկերանար մինչեւ կայարանն անոր ամէնէն գորովալից պատուէրները տալով։ Միւսը առաւ առաւ կ'խոստանար բայց երբ հեռուէն նշմարէր ազատարար կառախումբին գալը հազիւ կրնար գոհունակութեան հառաչ մը զսպել։ Բարիզ կ'դառնար, կարծես թեթեւցած անհոգի բեռէ մը, և անհամբերանքով Պլանշ փողոցը կ'վազէր։ Սէսիլի անուշ և բանաստեղծական դէմքը չուտով կ'ջնջուէր իր մտքին մէջէն Ռօլանտի դէմքին ի տես։ Լավէրտասքի աղջկան իր վրայ ըրած ազդեցութիւնն այնքան սաստիկ էր որքան տարօրինակ։ Երբ անոր մօտեցած կամ անկէ բաժնուած պահուն երիտասարդ աղջկան ձեռքը կ'սեղմէր կրցածին չափ ուժով՝ տենչութեան հոսանք մը կ'լեցնէր իր ուղեղը, մինչ Ռօլանտի նուազկոտ աչքերուն մէջէն փայլակ մը կ'անցնէր։

(Շար.) 11 Pierre Decourcelle